

efterskolen

No. 8 · 15. december 2011 · efterskoleforeningen

www.
efterskolen.
com

Foto: Jens Bach

08 grammatik leges ind

På Venø Efterskole lærer eleverne grammatik gennem leg og bevægelse.

03 alle efterskoler har et socialt ansvar

Socialt taxameter måske på vej. I så fald vil efterskoler, der bryder den sociale arv, få tilført ekstra ressourcer.

04 efterskoler skal styrke dansk konkurrenceevne

Industriens Fond giver 4 millioner kroner til målrettet samarbejde mellem industri-virksomheder og danske efterskoler.

22 generalforsamling

Efterskoleforeningens årsmøde afholdes på Nyborg Strand den 3. marts.

15

20

no. 08 december 2011

redaktion

Magasinhuset, www.magasinhuset.dk
Spinderigade 11 E, Studio B11, 7100 Vejle
Tlf. 40945740.
E-mail: redaktionen@magasinhuset.dk

Bladets hjemmeside: www.efterskolen.com

Torben Elsig-Pedersen, ansv. redaktør,
torben@magasinhuset.dk. Tlf. 40945740

layout

Magasinhuset - www.magasinhuset.dk

tryk

Rounborgs Grafiske Hus

jobannoncer og abonnement

Efterskolens administration, Vartov,
Farvergade 27, opg. H, 1463 København K.
Tlf. 33 17 95 86
E-mail: annonce@efterskoleforeningen.dk

øvrige annoncer

AC Annoncer, tlf. 86280315.
Annonceinformation på
www.efterskolen.com

deadline

Se udgivelsesplan og deadline på
www.efterskolen.com.

abonnement

Alle ansatte og bestyrelsesmedlemmer ved efterskolerne modtager gratis Efterskolen. Tilmelding foregår på www.efterskoleforeningen.dk. Øvrige kan abonnere på bladet for 310 kr. incl. moms årligt for 16 numre.

udgiver

Udgives af Efterskoleforeningen.
Efterskolen 44. årgang.

De i bladet fremførte synspunkter deles ikke nødvendigvis af udgiver eller redaktion. Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere og forkorte tilsendte indlæg.

Efterskolen er medlem af
Danske Specialmedier

ISSN: 0109-8535

08 sine leger hans grammatik

På Venø Efterskole lærer eleverne grammatik gennem leg og bevægelse.

04 efterskoler skal styrke dansk konkurrenceevne

Fire millioner fra dansk industri til samarbejde mellem efterskoler og industrivirksomheder.

06 nyt fra efterskolerne

14 danske elever læser uden at forstå

De sidste års fokus på læseteknikker bør afløses af en målrettet indsats i forhold til forståelseslæsning.

15 flakkebjerg efterskole vinder 150.000 kr

Region Sjællands sundhedspris er gået til Flakkebjerg Efterskole for en helhedspræget indsats for sundheden.

16 frikvarter

18 dybbøl mølle maler...

Dybbøl Efterskole får dækket cirka en tredjedel af energiforbruget fra en nyopført vindmølle.

20 mellemledere har behov for fællesskaber

To seminarer i det kommende år fokuserer på mellemledernes specielle udfordringer.

22 generalforsamling i efterskoleforeningen

Efterskoleforeningens årsmøde afholdes d. 3. marts på Nyborg Strand

26 diplom for det sunde måltid

Køkkenleder Marianna Nielsen har lavet mad til efterskoleelever siden 1974. Meget er ændret. Blandt andet arbejder skolen på at certificere måltiderne.

34 kurser og møder

af: Torben Elsig-Pedersen, redaktør

alle efterskoler skal bidrage til socialt ansvar

Udvalg overvejer forslag om et socialt taxameter, så efterskoler, der skaber mønsterbrydere, får flere penge at arbejde med

Den enkelte efterskoles sociale ansvar skal i fremtiden belønnes med flere penge, så skolerne i højere grad kan løfte opgaven, mener udvalget for socialt ansvar, som i øjeblikket arbejder på, hvordan skoleformen kan tage ansvar i fremtidens konkurrence-samfund. Udvalget, som består af efterskoleforstandere, formænd og uddannelsesforskere, ventes at fremlægge et forslag for Efterskoleforeningens styrelse i begyndelse af det nye år og dermed at have et udspil klar til foreningens årsmøde i marts.

»Vi oplever en stigende polarisering i vores samfund, og der kommer stadig flere sårbare unge, som ikke kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Vi er optagede af, hvordan efterskoleformen kan tage et øget socialt ansvar ved at optage flere elever med en svag social baggrund eller andre former for problemer. Vi tror, at skoleformen har mulighed for at løfte flere af disse unge både socialt og fagligt,« siger Bjarne Lundager Jensen, formand for det udvalg som er nedsat af Efterskoleforeningens styrelse.

Analysen viser, at efterskolerne har en stor andel af ressourcetsvage og truede unge,

men at disse er meget ujævnt fordelt på efterskolerne. Udvalget vil gerne give flere efterskoler bedre økonomiske rammer og muligheder for pædagogisk at løfte denne voksende gruppe af sårbare unge.

Arbejdsgruppen overvejer derfor både at indføre et socialt taxameter, så skolerne får bedre økonomi til at gøre en indsats for eleverne, og at foreslå mulighed for en ordning med hel eller delvis friplads, så flere med svag social baggrund får reel økonomisk mulighed for at komme på efterskole.

Samtidig arbejdes på et forslag om en udviklingspulje, som efterskolerne selv skal finansiere gennem et bidrag fra driftstilskudet. På den vis kommer alle efterskoler til at bidrage til, at skoleformen løfter et stigende socialt ansvar, men alle skoler får samtidig mulighed for at søge puljen, der f.eks. målrettes mønsterbrud og mentorvirksomhed. Udvalget har sit fjerde og sidste møde den 6. januar 2012. ●

torben@magasinhuset.dk

Vi er optagede af, hvordan efterskoleformen kan tage et øget socialt ansvar ved at optage flere elever med en svag social baggrund.

efterskoler skal styrke dansk konkurrenceevne

af: Torben Elsig-Pedersen, redaktør

Industriens Fond giver 4 millioner kroner til målrettet samarbejde mellem industrivirksomheder og danske efterskoler

For få danske unge vælger erhvervsuddannelser inden for teknik og naturfag, hvilket stiller Danmark vanskeligt i en international konkurrencesituation. Derfor satser Industriens Fond nu sammen med Efterskoleforeningen på at få flere dygtige unge til at få øje på karrieremulighederne inden for dansk industri.

Industriens Fond har således bevilget 4 millioner kroner til et projekt, hvor cirka tre danske efterskoler og tre industrivirksomheder skal skabe et samarbejde i det kommende skoleår.

»Industriens Fond er optaget af at finde nye veje, der kan stimulere og vække unges interesse for de tekniske og erhvervsrettede uddannelser. Fonden har derfor på baggrund af en dialog med undervisningsministeren medvirket til at udvikle et projekt, hvor efterskoleelever hurtigere kommer i kontakt med erhvervslivet. Med projektet styrker vi samarbejdet mellem lokale virksomheder og ungdomsuddannelserne blandt andet ved at give eleverne en række konkrete erhvervsorienterede undervisningsforløb,« siger Mads Lebech, administrerende direktør i Industriens Fond.

Industri og skole i samarbejde

Målet med samarbejdet mellem industri og efterskoler er, at flere elever vil finde det attraktivt at tage imod en praktikplads på industrivirksomheder eller vælge en teknisk eller naturvidenskabelig uddannelse. Samtidig lægges op til at virksomhederne kan sponsere unge med særligt talent, så de ansøres til en karriere i industrien.

Det er tanken, at efterskolerne tilrettelægger helt særlige undervisningsforløb for elever på 10. årgang, hvor der f.eks. arbejdes med design og produktionsprocesser, der afspejler virkeligheden på industrivirksomhe-

Arkivfoto: Peter Klode

find vej til lyset

af: Torben Elsig-Pedersen, redaktør

derne. Samtidig vil der være mulighed for, at eleverne kommer i længere praktik- og brobygningsforløb på virksomhederne.

Fremtidens ingeniører

Projektet hilses velkommen af Nordborg Slots Efterskole, som allerede har gode erfaringer med en sciencelinje, hvor undervisningen målrettes naturfag, robot-teknologi og innovation.

»Vores erfaring er, at vi med en målrettet indsats kan anspore flere unge til at tage en erhvervsrettet uddannelse. Som udgangspunkt går vores elever videre på HTX eller andre tekniske uddannelser. Det er fremtidens ingeniører, der går på sciencelinjen,« siger efterskoleforstander Rune Madsen.

I Efterskoleforeningen glæder formand Troels Borring sig til det nye samarbejde med industrien:

»Vi ved, at et efterskoleophold bidrager til de unges menneskelige og faglige udvikling, men med det nye samarbejde kan vi gå et skridt videre ved meget konkret også at hjælpe de unge på vej til deres fremtidige arbejdsliv. I en tid hvor der er problemer med frafald i uddannelsessystemet, er det glædeligt, at vi med projektet kan hjælpe eleverne med, at overgangen fra efterskolen til erhvervsuddannelsen bliver så god som muligt, ligesom målet er at fastholde de unge i uddannelse,« siger Troels Borring.

Projektet skal systematisere de erfaringer, det genererer, til glæde for andre efterskoler og virksomheder, der kunne ønske at etablere lignende samarbejder fremover. Projektet munder således ud i model for det gode partnerskab og arbejdsgangene heri, som efterskolerne og industrivirksomhederne både kan blive inspireret af og vejledt igennem.

Efterskoler, der gerne vil i betragtning som deltagere i projektet, skal udfylde et ansøgningsskema, som findes på efterskoleforeningens hjemmeside under pædagogiske temaer. I udvælgelsen af de deltagende efterskoler, som sker i samarbejde mellem Efterskoleforeningen og Industriens Fond, sikres en geografisk spredning. ●

torben@magasinhuset.dk

Efterskolernes Aften er et nyt tilbud til unge og deres familier i deres søgen efter en uddannelse

Med udsigt til faldende ungdomsårgange og en afmatning i antallet af elever på nogle efterskoler, må der nye metoder til i bestræbelserne på at få de unge til at vælge efterskole. Et af flere tiltag er Efterskolernes Aften, som for første gang holdes som en landsdækkende begivenhed 11. januar kl. 17.30-21.30.

Langt de fleste efterskoler deltager, men enkelte har meldt fra. Bl.a. fordi skolen på forhånd havde arrangeret skitur i den pågældende uge.

»Det er vores ønske, at alle skoler åbner dørene den 11. januar, så vi kan markedsføre aftenen i stil med Efterskolernes Dag, hvor familierne kan være sikre på, at de kommer til en efterskole, der er parat til at modtage gæster. Vi skal undgå at folk kører til en lukket dør,« siger Efterskoleforeningens næstformand Kathrine Svane Christiansen.

En af de skoler, der i første omgang havde problemer med datoen, er Ollerup Efterskole på Sydlyn. Men skolen har ændret på sine planer, så der kan holdes åbent hus. Dette kommer i grove træk til at foregå med samme høje aktivitetsniveau som ved Efterskolernes Dag.

I den midt-vestjyske efterskolerregion gør man noget særligt ud af markedsføringen af aftenen. Niels Borg, der er kommunikationsansvarlig, fortæller således, at ti skoler vil tage på gågaden med omkring 1000 elever i regionens største byer for at synge en række sange og på den måde skabe opmærksomhed. Samtidig kører regionen en fotokonkurrence på facebook under temaet Se lyset, hvilket skal være med til at gøre opmærksom på aftenen.

»Jeg fornemmer, at der er god opbakning til arrangementet rundt om på skolerne,« siger Niels Borg.

I den nordjyske region er der også bred opbakning fra områdets efterskoler. Regionsformand Leif Lundsgaard forventer, at det bliver en anderledes oplevelse at besøge områdets efterskoler på en aften fremfor den traditionelle åbent hus dag i september.

»På vores egen skole vil vi i langt højere grad trække de besøgende ud på elevgangene, hvor vi vil servere kaffe, og på den måde skabe en hyggelig stemning. Det er ikke planen at lave de store informationsmøder om fag, dagligdag og økonomi. Vi forventer i stedet at skabe en dialog under hyggelige former, der passer godt til aftenstemningen på en efterskole,« siger Leif Lundsgaard.

Fra 2013 lægger Efterskoleforeningen op til endnu et arrangement, således at der foruden Efterskolernes Dag i september holdes to arrangementer i foråret – henholdsvis 9. januar og 20. april.

Tvivler på projektet

Ikke alle er positive over for flere fælles åbent hus dage i skoleformen.

»Jeg tvivler på, at det er midlet til at få flere til at vælge efterskole. Jeg tror, vi i stedet spreder de besøgende ud på flere dage, og samtidig er arrangementerne med til både at binde medarbejdernes tid og skolens økonomiske ressourcer. Men vi skal nok deltage med fuldt program, for de besøgende skal ikke opleve at komme til en lukket dør,« siger forstander Jesper Vogntsgaard fra Ollerup Efterskole – musik og sang.

Han anerkender, at skoleformen er presset, og at en række skoler mangler elever.

»Jeg kan godt forstå, hvis foreningen føler sig presset af de skoler, der mangler mange elever. Men jeg tror bare ikke, det her er løsningen,« siger Jesper Vogntsgaard.

Den sydfynske forstander tvivler på således på, at flere finder vej til efterskolerne via nye åbent-hus-dage. Derimod har de fælles initiativer negative konsekvenser for skolerne.

»Efterskoleforeningen skal sætte en politisk dagsorden og servicere skolerne med argumenter, men ellers i højere grad lade det være op til de enkelte skoler at lave arrangementer og gå til pressen. De fælles initiativer tager energi fra det vigtige, nemlig at drive en god skole.« ●

efterskole-landskabet

Dm i Adventurerace

Nordborg Slots Efterskole og Adventurerace ALS afholder DM i Adventurerace for efterskoler, ALS Extreme.

ALS Extreme er et adventurerace bygget op som et ekspeditionsløb. Der er start lørdag den. 2. juni sidst på eftermiddagen, og vi forventer en vindertid på omkring 12 timer. Det betyder, at en del af løbet foregår om natten, hvilket giver store udfordringer. Racet kommer til at foregå på Als og Sundved, med start og mål på Nordborg Slots Efterskole.

Løbet består af 30% havkajak, 45% MTB, 20% løb og 5% samarbejdsaktiviteter. Der vil være en åben klasse og en efterskole klasse. Vinderholdet vinder, udover meget flotte præmier fra bl.a. Haglöf, også titlen "Danmarks Mester i Adventure race for Efterskoler".

Mål jer med de bedste. Nogle af Danmarks bedste hold kommer og deltager i den åbne klasse. Det er det samme race som efterskoleeleverne, men der konkurreres i forskellige rækker.

Løbet bliver tilrettelagt, så det er Danmarks bedste efterskole adventurerace hold, der vinder. Så skal I være de første Efterskole Danmarks mestre i Adventurerace?

Læs mere om løbet og tilmeld jer på løbets hjemmeside www.alsextreme.dk

Cykler sig til kontrakt

Tidligere elev på Vejle Idrætsefterskole, Magnus Cort Nielsen, har tegnet kontrakt med cykelholdet Team Concordia Forsikring Himmerland. Magnus betragtes af mange, som et af landets største talenter. Han har i 2011 vundet det tjekkiske fredsløb for juniorer og er dansk juniormester på landevejen. I den kommende sæson rykker Magnus Cort Nielsen op i seniorrækken.

»Det bliver et hårdt år det første i seniorrækken, men jeg tror og håber, at jeg kan være med til at skabe løbene.« siger han.

Det glæder skolens sportschef, Allan Jørgensen, at Magnus Cort Nielsen, som den anden tidligere elev fra Vejle Idrætsefter-

skole, har cyklet sig til en seniorkontrakt.

»De sidste fire år med cykling på skemaet har demonstreret, at vi har det helt rigtige set up til at udvikle unge cykelryttere. Skolens tidligere elever har præsteret imponerende resultater, og i al beskedenhed tror vi, at vi har været med til at udvikle de unge talenter på en måde at tænke elite på,« siger sportschefen.

Nordkraft-musical på Horne Efterskole

Eleverne på Horne Efterskole arbejdede i uge 45 med at omsætte Jacob Ejersbos roman "Nordkraft" til musical. Efter en uges hårdt arbejde med at sætte scene op, lave plakater, terpe replikker, øve musik og dokumentere hele processen på video opførte eleverne tre forestillinger.

Det er andet år i træk, Horne Efterskole opfører musical.

125 år som efterskole

Ringe Efterskole markerede i november 125 års jubilæum som efterskole. Jubilæet blev fejret af omkring 550 nuværende og tidligere elever, lærere, familiemedlemmer og andre med tilknytning til skolen. Festprogrammet indeholdt en ny jubilæumssang, taler, musik og gymnastikopvisning.

Ringe Efterskole blev grundlagt i 1886, som en af landets første efterskoler, kun cirka ti år efter at landets første efterskole havde set dagens lys på Mors.

Forstander Finn Larsen har haft tøjlerne på Ringe Efterskole de seneste 22 år, og han tror, at der også vil være Efterskole i Ringe de næste 125 år. Han mener, at efterskolerne udfylder en rolle i samfundet, som der altid vil være brug for.

»Vores erfaring viser, at unge, som har været på efterskole, har nemmere ved at gennemføre en ungdomsuddannelse. Derfor tror jeg, der også vil være behov for efterskoler i fremtiden,« siger han.

Efterskoleelever arbejder på filmhold

To elever fra Langeland Efterskole har været så heldige at få arbejde på et filmhold, der er i gang med at optage en kortfilm "on location" ved et tidligere husmandssted på Langeland.

Filmholdets make-up artist måtte melde fra i sidste øjeblik, og så sprang Vicki Troelsen og Mette Nielsen til.

15 filmfolk heraf cirka halvdelen fra den "FilmFyn" støttede filmuddannelse 18Frames arbejder på at få de rigtige optagelser med hjem. 18Frames har et tæt forhold til Langeland Efterskole. Ved premieren på Langeland Efterskoles filmlinje var studerende fra 18Frames således på besøg og underviste efterskolens elever.

230 efterskoleelever i fælles kor

Elever fra fem efterskoler med musik som linjefag satte midt i november hinanden stævne på Søndbjerg Efterskole. Initiativet til arrangementet kom fra foreningen Syng.dk, der er en sammenslutning af korledere og korsangere fra hele landet. Eleverne havde hjemme fra forberedt to sange, og sammen indøvede de 230 deltagere to nye sange, under kyndig ledelse af en korleder fra Syng.dk. Dagen sluttede med en fælles koncert, hvor alle sange blev fremført, og hvor et orkester bestående af lærere og elever akkompagnerede.

Mathilde Rytter var en af de deltagende elever, og hun syntes, det havde været en god dag.

»Det er altid fedt at være så mange, der synger sammen. Det giver en helt anden stemning,« fortalte hun.

Efterskole modtager flygel

Tirstrup Idrætsefterskole kan nu akkompagnere den daglige morgensang på et spritnyt flygel. Lions Club Mols opfyldte et stort

ønske hos lærere og elever, da de donerede pengene til et nyt flygel.

Forstander går af

Forstanderen på Ryå Efterskole, Kurt Hedemann Nielsen, går på pension. Otte år har han været leder på Ryå Efterskole, og tidligere var han forstander på Mejlbj Efterskole. Beslutningen om at stoppe har været længe undervejs. For knapt et år siden gik Kurt Hedemann Nielsens kone på pension, og nu er parrets planer at kaste sig over INGENTING. Der venter os en helt ny frihed efter mere end 22 år som forstanderpar. En opgave som ofte har lagt beslag på de fleste af døgnets timer,« siger Kurt Hedemann Nielsen.

Vinder et stand up show

Eleverne på Gudenådalens Ungdomsskole i Ulstrup har vundet et stand up show med komikeren Christian Fuhlendorff. Efterskolen vandt en lodtrækning blandt de efterskoler i Danmark, som havde mindst 25 elever ude at samle ind til Dansk Flygtningehjælps landsindsamling. Flere efterskoler i landet var med i indsamlingen. Gudenådalens Ungdomsskole stillede med 37 elever, som brugte tre timer til en søndag i november at stemme dørklokker i Ulstrup og omegn.

Englene fik taget til at lette

350 engle i skikkelse af 350 efterskoleelever havde sat hinanden stævne for at synge

sammen en hel dag. Og det gjorde de, så taget på Midtjysk Efterskoles store idrætshal til sidst var ved at lette. En målrettet pr-indsats havde lokket et par hundrede publikummer til.

Hele dagen genlød gangene på Midtjysk Efterskole af glade sangstemmer. Elever fra fem andre efterskoler i regionen var mødt op til årets korstævne. For mange var det første gang, de skulle synge foran et større publikum, så spændingen og koncentrationen var høj.

Faktisk var instruktøren, sanglærer Anne Louise Krogh, overrasket over, at så mange teenagere kunne holde koncentrationen og være fokuserede i så lang tid. Hun øvede med dem i to gange to timer i løbet af eftermiddagen og kunne konstatere, at de opførte sig som, ja netop engle.

Instruktøren, som var hidkaldt specielt denne dag, mener, at det vigtigste for at fange elevernes interesse er at ramme nogle numre, de kan lide.

Og det så ud til at være lige præcis, det der skete. Især nummeret 'Telephone' af den for tiden meget populære Lady Gaga fik stemmerne i koret op at ringe. Her lagde alle eleverne deres blufærdighed på hylden og gav den gas til publikums udelte begejstring.

For de deltagende elever var det en anderledes oplevelse at skulle stille op til korkoncert. Eleverne synger meget i det daglige, og efterskolerne bruger sangen aktivt for at styrke glæden og fællesskabsfølelsen. Men at lave en stor korkoncert er noget helt andet. Det var en gruppe elever enige om efter koncerten.

"Det er federe, når vi synger sammen, og man tager det mere seriøst, når man ved, at der kommer publikum og professionelle musikere på," siger de.

For Region Sydøstjylland var der i forbindelse med korkoncerten tale om et forsøg. Regionens pr-udvalg havde lagt ekstra kræfter i at udarbejde en indbydelse og en plakat, og sørget for at den lokale presse blev orienteret om arrangementet.

Det betød, at publikum i stort antal fandt frem til koncer-

Sker der noget på din efterskole?

Korte nyheder og billeder fra efterskolerne sendes til redaktionen@elsigs.dk

ten.

"Vi synes også, at det er sjovest for alle, hvis der kommer publikum og nyder sangene sammen med eleverne. Det gør, at alle tager sig mere sammen, og at både elever og publikum får en rigtig god oplevelse," siger medlem af pr-udvalget i regionen Charlotte Møller

Hun vil ikke udelukke, at regionen også i fremtiden vil bruge kræfter på at styrke kommunikationen om regionens mange arrangementer.

Ryslinge piger har Danmarks bedste ide

Tre piger fra Ryslinge Efterskole vandt førsteprisen ved Danish Entrepreneurship Award 2011 i Odense. Et arrangement hvor elever fra grundskoler og andre uddannelsesinstitutioner fremlægger og får bedømt deres opfindelser.

Anna Caroline Mogensen, Rikke Valentin og Kamille Linnea Smidt har udviklet et interaktivt spil, hvor elever på sjette klassetrin lærer om samfundsforhold. Deltagerne i spillet agerer selv brikker på en stor voksdug og svarer undervejs i spillet på spørgsmål om politik, sociologi og verden.

»Det er fuldstændig overvældende. Da vi for en måned siden sad i en gymnastiksal fyldt med gule lapper for at ideudvikle, anede vi ikke, at det ville gå så vidt,« siger Anna Caroline Mogensen om at have vundet foran flere hundrede grundskoleelever, som alle havde en god opfindelse med til Award-arrangementet.

To erhvervsrådgivere indenfor interaktiv læring henvendte sig til de vindende piger og var interesserede i at købe ideen.

»Nu skal vi have et møde med dem,« fortæller Anna Caroline Mogensen.

Bagdel mod bagdel løber eleverne om kap, når de på Venø Efterskole lærer at skelne mellem endelserne -ene og -ende

af: Svend Krogsgaard Jensen, journalist

sine leger hans grammatik

På Venø Efterskole lærer eleverne grammatik gennem bevægelse og leg. Eleverne profiterer af undervisningsformen, men det skal styres af læreren

Med farvede karklude under fødderne skøjter to drenge og en pige frem mod nogle blå kort i den anden ende af teatersalen. Drengene når kortet med ordet "hans" på samme tid, skubber til hinanden, råber, griner og skøjter tilbage til deres hold, som tager imod med "high five" og jublende tilråb. Pigen skøjter i langsommere tempo hen til kortet med ordet "sine" og der efter tilbage til sit hold. På pigens hold jubler de først, da det går op for dem, at det er dem, der får point.

Det var nemlig "sine" og ikke "hans", der var det rigtige ord i den sætning, lærer, Birte Riis, læste op lige inden eleverne skøjtede af sted. Vi er til grammatikundervisning på Venø Efterskole. Undervisningen følger et system kaldet Sprog i Bevægelse. Et system hvor eleverne sjipper, hopper, trumper, løber og samtidigt lærer om ejestedord, endelser, dobbeltkonsonanter, datid og andre af den danske grammatiks vederkvægelser. Et system der bygger på, at aktivitet, bevægelse og leg stimulerer elevernes læring.

»Jeg har altid ment, at undervisning bør være afvekslende, og at bevægelse og leg kan kvalificere læringen,« siger lærer Birte Riis. Hun forklarer, at det derfor var oplagt at gå i gang med Sprog i Bevægelse, også fordi det er sjældent, at materialer, som fokuserer

på bevægelse og leg, er rettet mod elever i overbygningen.

»Det er næsten altid i de små klasser, at man bruger leg og remser i undervisningen, men jeg tror, at de største elever også har behov for at lege,« siger Birte Riis.

Lysten til at lære

William Kjærulf-Schmidt, som var leder på det hold, der vandt dagens grammatikkonkurrence er glad for, at man kan lege i dansktimerne.

»Det er sjovt, og jeg er ikke så god til at sidde stille og høre på, at læreren står og fortæller os noget,« siger han og tilføjer, at man let bliver træt af at gå i skole, hvis undervisningen hele tiden foregår på samme måde. For Birte Riis er det meget væsentligt, at eleverne enten bibeholder eller genfinder lysten til at lære.

»Jeg har tidligere undervist voksne, og det var tydeligt, at flere af eleverne havde et meget betændt forhold til deres skolegang,« siger hun og forklarer, at hun derfor er fokuseret på, at læring kan ske på mange forskellige måder og i forskellige sammenhænge. Og at det gerne må være sjovt at lære.

Legen, læring og fællesskabet

Ditte Jønsson var også på det vindende hold,

men syntes ikke at aktiviteterne var specielt sjove og tror heller ikke, at hun rigtig lærte noget.

»Jeg kunne godt det, vi skulle lære, og jeg synes, at man lærer mere ved at sidde i klassen og arbejde med tingene,« siger hun og tilføjer, at hun dog er sikker på, at mange af de andre i klassen får noget ud af at arbejde på den aktive måde.

Birte Riis fortæller, at den legende undervisning for elever, der trives bedst med at sidde for sig selv med tingene, dels giver dem en erkendelse af at læring kan foregå på andre måder dels er med til at give dem oplevelser af at tilhøre fællesskabet.

Vi husker langt bedre ting, som vi har følt, og leg og bevægelse vækker følelserne.

Hans Henrik Knoop

Skøjteløb på karklude giver eleverne en kropslig oplevelse, og gør det lettere for dem senere at huske, hvordan det nu lige var med ejestedordene.

»Fællesskabet er vigtigt at fokusere på, især fordi der er en tendens til, at flere og flere fokuserer på individet,« siger hun og forklarer, at den legende undervisning er rigtig god til at skabe fællesskaber. Og hun ser det som en fordel at grammatikundervisningen på denne måde kan være med til både at hjælpe elever på vej med det faglige, men også styrke fællesskabet.

Opfølgning nødvendig

For en udenforstående kunne det virke som om vi har knald i låget, når eleverne sådan raser rundt i salen,« siger Birte Riis og tilføjer, at den legende undervisning for

hende giver rigtig god mening, men at den selvfølgelig ikke kan stå alene.

»Vi følger op på det, der er sket og reflekterer sammen over indholdet. På den måde tror jeg, at legene hjælper eleverne med bedre at forstå, hvornår de for eksempel bruger hans, og hvornår de bruger sine,« siger hun og forklarer, at undervisningsmaterialet er meget let at gå til og meget gennearbejdet, men at læreren selvfølgelig skal tilpasse det til de elever, hun har.

Lærer og udvikler af materialet, Merete Løvgreen, finder det vigtigt, at materialet som et hvert andet materiale bruges med

hensyntagen til de elever og rammer, man har.

»Materialet fritager jo ikke læreren fra at undervise, snarere tvært i mod,« siger hun og forklarer, at læreren hele tiden skal have et stærkt fokus på det faglige, ellers kan aktiviteten udvikle sig til kun at være et underholdende indslag. Hun betragter opfølgning som en nødvendighed.

»Når jeg har brugt materialet har jeg ofte fulgt op med skriftlige opgaver,« siger Merete Løvgreen og tilføjer, at hun i den sammenhæng har haft elever, som gik døde på de skriftlige opgaver, men blev hjulpet videre, når hun refererede til en af legene,

og den vej rundt fik eleven til at forstå, hvad der var det rigtige.

Legen hjælper hukommelsen

Lektor ved institut for uddannelse og pædagogik ved Århus Universitet, Hans Henrik Knoop, finder det naturligt, at læreren skaber rum for refleksion. Han forklarer, at læreren altid skal tage ansvaret for undervisningen, og undervisningen have et formål. I den sammenhæng bliver materialet et redskab eller en metodisk hjælp til at skabe bedre læreprocesser.

»Der er ikke tvivl om, at bevægelse og leg har en positiv indvirkning på vores læring. Lige fra den tidligere stenalder har vi udviklet

hjernen gennem bevægelse og leg,« siger han og forklarer, at det både gælder den læring, der er sansebaseret, men også når vi skal tilegne os mere abstrakte begreber som sprog og grammatik.

»Vi husker langt bedre ting, som vi har følt, og leg og bevægelse vækker følelserne,« siger Hans Henrik Knoop og forklarer, at det derfor giver god mening at arbejde med grammatikken via bevægelse og leg.

»Bevægelse og leg kan være med til at føre eleverne ind i en flowtilstand. En tilstand hvor man er fuldstændig involveret, fokuseret og koncentreret,« siger han. ●

svend@magasinhuset.dk

bonus

Du kan kontakte Metere Løvgreen og læse mere om Sprog i Bevægelse på hjemmesiden www.sproggren.dk

ordet på bordet

Debatindlæg sendes til redaktionen@magasinhuset.dk

usportsligt

af: Tonny Sørensen og Benjamin Hougaard, lederteam på Sommersted Efterskole

At tale nedladende om andre efterskoler på Efterskolernes Dag er ikke fairplay.

At indrykke et læserbrev i en regional avis, hvor man gør det samme, er lige så usportsligt.

Men at tage en ordentlig dialog her i vores blad, gør os jo kun skarpe og velovervejede i vores arbejde for at skabe en god efterskole. Hvis der vel at mærke er tale om en ordentlig dialog – hvor der lyttes. Den dialog vil vi gerne deltage i.

På Sommersted Efterskole har vi i nogen tid nu arbejdet med at ændre vores profil fra en kristen efterskole med en bred valgprofil til at være en kristen sportsefterskole. Fra august 2012 hedder vi derfor Sportsefterskolen Sommersted.

Vi ændrer profil dels fordi vi, som mange andre efterskoler i denne tid, oplever nedgang i elevtallet. Det vil vi ikke lægge skjul på. Men vi har også gjort det, fordi vi mener, der er brug for en sportsefterskole med en kristen profil i vores område. Ikke for at stjæle koncepter fra andre, eller i panik at gribe til noget, der virker andre steder, men fordi vi mener, det er den helt rigtige vej for os at gå.

Vores vision er klar: Vi vil kombinere sport og kristendom – så enkelt kan det siges. Vi vil lave en efterskole, der kombinerer glæden ved sport, fysisk træning og holdkonkurrence med det kristne menneskesyn om, at alle er lige værdifulde og unikke uanset evner. Vi vil skabe et fællesskab, hvor vi sætter det stærkeste hold, når vi spiller kampe, men hvor man i det store fællesskab ikke oplever at blive sat af holdet. Hvor man ikke bliver valgt fra, fordi man ikke er god nok, men oplever sig lige så værdsat som alle andre. Og så vil vi være et engagerende og livgivende kristent fællesskab med højt til loftet.

Så nej, vi dækker ikke vores missionsvirksomhed ind under et brand, vi ikke har ret til at bruge. Vi mener, vi er tydelige med vores vision og vores værdigrundlag. Og så inviterer vi i øvrigt enhver, der kunne være i tvivl, til at komme på besøg og få syn for sagen – og det gerne inden man udtaler sig om os.

Okay, har vi så ret til at kalde os sportsefterskole? Vi tænker sådan her: Hele ideen med de frie skoler er vel, at vi er frie. Frie

i den forstand, at vi må bygge skole på det grundlag, vi ønsker, og at vi må kalde os det, vi ønsker – blot vi opfylder loven om fri adgang for alle og arbejder for folkelig oplysning, livsoplysning og demokratisk dannelse. Den frihed er det unikke ved skoleformen. Set i det lys, er det svært at tie stille, når en af vores egne i foreningen vil fratage os den frihed.

At tage patent på ordet "sportsefterskole" og samtidig gøre ordet til et kvalitetsstempel, som kun få kan gøre sig forhåbninger om at få lov til at bruge, er for os at se både arrogant og udemokratisk. Men det er givet: Når man diskuterer indholdet af et ord, opstår der gode konstruktive tanker. Brugen af ordet bliver mere velbegrundet. En definition af idræt i modsætning til sport kan bestemt være relevant i nogle sammenhænge, og den diskussion vil vi gerne tage. Vi har været igennem det i udviklingsprocessen hen imod vores koncept, og det var givende. Og der er bestemt en pointe i, at vi vælger det ene frem for det andet. Men derfra og så til at tage patent på indholdet af et ord og gøre det til at spørgsmål om kvalitet og faciliteter – det er skudt forbi.

Så kære forstanderkollega: Som Svend Gehrs ville sige det: "... det er en fuldstændig vanvittig vinkel at skyde fra..."

At tage patent på ordet "sportsefterskole" er for os at se både arrogant og udemokratisk.

For mange unge er det ganske enkelt nødvendigt med et år på efterskole.

et år på efterskole - syv år til rygsækken

af: Anni Matthiesen, folketingsmedlem (V)

Eftersom jeg har fået hvervet som Venstres ordfører på området for efterskolerne, mener jeg, at det er passende, med en lille introduktion til mig som politiker og person, samt mit forhold til efterskolerne.

Jeg er nyvalgt folketingspolitiker for Venstre i Vejenkredsen. Jeg har tre drenge, hvoraf den midterste lige har afsluttet et fantastisk år på Skanderup Efterskole. Et år som hverken han eller jeg, som forældre, ville have været for uden.

Sætningen: "ét efterskoleår, svarer til syv menneskeår", siger det hele. De unge mennesker kommer inden efterskoleårets start ind med en halvfylt rygsæk. De kommer ind med den rygsæk, som de fik på første dag i børnehaven, og som der siden er blevet fyldt i igennem deres barndom og deres tidlige teenageår. Efter deres efterskoleår kommer de ud på den anden side, med den selv samme rygsæk, nu bare fyldt til randen med oplevelser og færdigheder.

Efterskolen er stedet, hvor de unge for første gang får lov til at møde og håndtere en masse af de problemstillinger, som de vil møde senere hen i livet. Det ansvar, som de i den forbindelse bliver tildelt, er med til at fylde deres rygsæk. Rygsækken bliver, blandt mange andre ting, fyldt med; faglige, sociale, samt personlige færdigheder.

Eleverne lærer hvordan man skal få en hverdag til at hænge sammen, når man lige pludselig bor to til fem personer på ét værelse. De lærer at respektere hinandens forskelligheder og får det bedste ud af det. De lever med hinanden i ét år og gennemgår denne kæmpe udvikling sammen. De udvikler helt specielle bånd.

Som min søn siger, så får man venner for livet. Venskab, tolerance og overbærenhed er alle vigtige værdier, som der er brug for i vort samfund.

At give slip

Et er at vore børn udvikler sig, men også vi forældre gennemgår en udvikling, når vores barn tager på efterskole. Det er det første skridt på vejen til at give slip på sit barn og erkende, at det barn, som man gennem 15-16 år har pylret om, faktisk godt kan selv. At han eller hun ikke nødvendigvis kommer hjem hver weekend og ikke er så afhængig af en selv, som man nogen gange godt kan lide at bilde sig selv ind. Samtidig er følelsen af tryk der dog stadig, rammerne for denne selvstændiggørelse af ens barn er trygge.

Vigtig rolle i samfundet

Efterskolerne udgør en meget vigtig rolle i vort samfund. Derfor må vi ikke begrænse de unges muligheder for en oplevelse og udvikling som denne. For mange unge er det ganske enkelt nødvendigt med et år på efterskole, for at de kan yde deres bedste og få mest muligt ud af undervisningen på de gymnasiale samt erhvervsfaglige uddannelser.

Efterskolernes mangfoldighed rækker langt, fordi det er et sted for alle de unge og der er plads til alle. Tolerance og respekt over for sine medmennesker er vigtige færdigheder, som efter et efterskoleophold ligger øverst i de unges rygsæk. Den rygsæk som de unge mennesker nu er klar til at skifte ud med en større en af slagsen, vel vidende at den stadig står der, når den skal bruges og danner grundlag for opfyldningen af den nye og større rygsæk. ●

børn er blevet bedre læsere – men det kniber stadig med forståelsen

Gode resultater i PISA-undersøgelser og it-rygsække til de ordblinde. Man skulle tro den hellige grav for læseundervisningen på danske skoler var velbevaret. Men det er den ikke. Birte Basse, der underviser på en af landets 21 ordblindeefterskoler, efterlyser et stærkere fokus på forståelse i skolernes arbejde med læsning

”Du sagde, jeg skulle læse teksten – ikke at jeg skulle forstå den.” Sådan citerer Birte Basse en af sine elever for at sige i en dansktime. Udstyret med computere, der kan læse svære tekster op, er ordblindes vanskeligheder blevet mindre, men ikke forsvundet. En ting er nemlig at læse en tekst, en anden er at forstå den. Og det er der stadig alt for lidt fokus på i det danske uddannelsessystem. Også normaltælende unge risikerer at ende i en læsemæssig blindgyde, hvis man ikke fokuserer mere på aktiv tekstforståelse, mener Birte Basse og Peter Myrfeld.

De to underviser til daglig på Gylling Efterskole, som er en af landets 21 special-efterskoler for ordblinde. Og det er gennem dette arbejde, de er blevet opmærksomme på noget, de ser som et generelt problem i den danske skoleverden. Netop nu deltager Peter Myrfeld og Birte Basse i en ambitiøs efteruddannelse tilrettelagt af ordblindeefterskolerne og VIA University College. Med en diplomuddannelse i pædagogik har ordblindeefterskolerne netværk ønsket at sætte fokus på blandt andet læseforståelse.

Strategi for forståelse

Som en del af efteruddannelsen har de to erfarne danskundervisere arbejdet intensivt med læseforståelse blandt ordblinde på

folkeskolens øverste trin. Ved for eksempel at lade to grupper elever læse den samme novelle, hvor den ene gruppe i forvejen havde arbejdet med strategier til at øge deres læseforståelse, og den anden blot blev bedt om et referat, blev det klart for Birte Basse og Peter Myrfeld, hvor vigtigt netop denne del af pædagogikken er. Det kan lyde banalt, at gruppen, der på forhånd havde arbejdet med forståelsesstrategier, fik langt mere ud af at læse novellen, end den anden gruppe, men faktisk mangler dette fokus ofte på danske uddannelsesinstitutioner.

»Jeg mener, det er lidt af et wake-up-call for undervisningen i alle fag det her. Gode resultater i internationale læsetests viser slet ikke et sandfærdigt billede af, hvor vi står,« siger Birte Basse. »Når skolebørnene i danske skoler når op på mellemtrinnet er det enormt vigtigt, at de kan læse – ikke bare for at læse, men læse for at forstå. Det forfølger eleverne i alle andre fag – også for eksempel naturfag – hvis de ikke undervises i at forholde sig aktivt til teksterne,« tilføjer Birte Basse.

Unik erfaringsudveksling

Lone Primdahl, der er en af initiativtagerne til efteruddannelsen for undervisere af ordblinde, minder om, at forståelsesproblemer

bonus

Diplomuddannelsen i pædagogik, målrettet undervisere af ordblinde

I 2011 udbyder ordblindeefterskolerne sammen med VIA University College diplommodulet ”Pædagogisk udviklingsarbejde”.

Diplommodulet målrettes undervisere af ordblindeelever i overbygningen (8.-10. klassetrin).

Alle undervisere er velkommen til at søge om optagelse, også selvom man er underviser i folkeskolen.

Flere oplysninger: Lone Primdal, forstander på Farsø Efterskole.

Mail: lp@f-e.dk eller www.fakta-om-ordblindhed.dk/kurser-2/

flakkebjerg efterskole vinder sundhedspris

Region Sjællands Sundhedspris på 150.000 kroner går til Flakkebjerg Efterskole. Prisen gives for skolens helhedsorienterede arbejde med sundheden

er en helt dagligdags oplevelse for masser af mennesker:

»Du står der med et brev fra lægen, og kan måske godt læse det op for din mand – afkodningen, som vi kalder det, er der ikke noget i vejen med. Men bagefter må man bare konstatere, at man faktisk ikke har forstået brevet. For os, der arbejder med ordblinde, er denne problematik blevet tydeligere og tydeligere de senere år. Blandt andet fordi computeren jo ofte overkommer afkodningen for én.«

Ved at målrettet en diplomuddannelse mod undervisere af ordblinde, har man, ifølge Lone Primdahl, fået adgang til en unik erfaringsudveksling på området, som kan komme et stort felt af undervisere til gavn.

»Flere gange har VIA University Colleges dygtige undervisere på efteruddannelsen fået aha-oplevelser ud af at sidde med et hold af studerende, der alle har praktiske erfaringer fra undervisning af ordblinde,« fortæller hun.

Ved at udbyde en pædagogisk diplomuddannelse med fokus på ordblindhed, har ordblindeefterskolernes netværk med andre ord skabt gevinster, der kan smitte af på hele uddannelsessystemet. ●

På Flakkebjerg Efterskole er sundheden en integreret del af skolens hverdag. Der er fokus på sund mad, på bevægelse, på trivsel, og på hvordan eleverne kan tage ansvar for egen og andres sundhed. Denne helhedsorienterede tilgang til arbejdet med sundhed udløste den første december Region Sjællands Sundhedspris på 150.000 kroner. Forstander på Flakkebjerg Efterskole, Jan Coermann, modtog glædesstrålende de mange penge.

»Det bekræfter os i vores helhedsorienterede tilgang til arbejdet med sundhed,« siger han og tilføjer, at det dels er et stort skulderklap til medarbejderne, der i dagligdagen arbejder med de mange sundhedsfremmende initiativer, dels kan inspirere til at udvikle endnu flere tiltag omkring sundhed.

Pengene skal øge sundheden

Jan Coermann fortæller, at alle pengene bliver geninvesteret i sundhedsfremmende initiativer. Skolen har således udstedt en konkurrence, hvor eleverne kan komme med nye ideer til arbejdet med sundheden. Skolens Sundheds- og Motionsudvalg, hvor eleverne er stærkt repræsenteret, afgør hvilket eller hvilke forslag pengene skal gå til.

Sundheds- og motionsudvalget, der mødes en gang om måneden, er et af mange forskellige sundhedstiltag på Flakkebjerg Efterskole.

Den sundhedsfremmende Efterskole

Skolen arbejder med sundheden ud fra en række forskellige vinkler og kalder sig "Den sundhedsfremmende Efterskole". Ingen af skolens seks linjer har en speciel sundheds-

overskrift, da sundheden netop skal være en naturlig del af hele skolens hverdag.

»Det sundhedsfremmende indgår både i forbindelse med undervisningen, i forhold til den enkelte og i forhold til samværet,« fortæller forstander Jan Coermann og forklarer, at skolen de sidste år har udviklet et omfattende program med aktiviteter som for eksempel køkkenundervisning, fælles morgenløb, bevægelse i de boglige lektioner, kost- og motionsvejledning, leg og læring og røgfri skole.

Det sunde skal være sjovt

Skolen finder det vigtigt, at eleverne bliver motiverede og får mod til at ændre på nogle af deres usunde vaner.

»Det, at vi arbejder med mange forskellige indgange til det sunde liv, gør det lettere for eleverne at finde motivationen,« siger Jan Coermann og tilføjer, at det desuden er vigtigt, at sundheden forbindes med noget positivt.

»At leve et sundt liv skal være forbundet med glæde,« siger han. ●

frikvarter

Køb et stykke regnskov

Du har nok hørt historien. Regnskoven forsvinder bid for bid. Den bliver brændt ned, skåret op, og omdannet til landbrug. Og det går hurtigt.

Men der er også en anden historie: Regnskoven bliver reddet hver dag. Bid for bid. Gennem de sidste mange år har der været folk i gang med at bevare store områder af regnskoven til gavn for hele verdens klima og artsrigdom.

I 80'erne og 90'erne var over 200.000 danskere, herunder mange skoleklasser, med til at redde regnskoven i Latinamerika gennem støtte til miljøorganisationen Verdens Skove (tidligere Nepenthes). De har bevaret regnskovsområder i Honduras, Costa Rica, Ecuador og Nicaragua gennem fredninger, bæredygtig skovforvaltning, bæredygtig turisme samt styrkelse af oprindelige folks rettigheder til skoven.

Mosaikken af regnskovsområder, som de mange danskere har været med til at redde, står i dag som velbevarede skove. Flere af disse områder blev købt af klasser der, mens de lærte om regnskoven, samlede penge sammen og dermed var med til at beskytte et konkret regnskovsområde.

»Den nye indsamling støtter bevarelsen af regnskoven i Nicaragua, et af de lande i verden hvor rydningen af regnskoven går hurtigst. Ved køb af regnskovcertifikaterne støtter du fattige bønder som beskytter regnskoven. Det er et rigtig godt tilbud fordi, du på en gang er med til at redde verdens dyrearter, bekæmpe fattigdom og forebygge globale klimaforandringer,« siger Kristian Jørgensen, formand for Verdens Skove.

Med regnskovskampagnen ønsker Verdens Skove ikke kun at beskytte skov i Nicaragua, men også øge danskernes viden om hvorfor regnskoven er så vigtig og hvilke trusler verdens regnskove står over for. Særligt er det vigtigt for regnskovens fremtid, at børn og unge kender til skovens sociale og miljømæssige betydning. Verdens Skove laver derfor også foredrag på alle alderstrin i folkeskole og gymnasium.

Man bestemmer selv prisen på et regnskovscertifikat, men for 200 kr kan man være med til at bevare et område på størrelse med en god dansk villagrund.

Mere info på www.redregnskov.dk

Unge Stemmer til Herning i 2012

Den Jyske Sangskoles 9. Masterclass i Unge Stemmer samler sig i 2012 om rytmisk sang for børne- og ungdomskor. På Masterclassen kan kursisterne følge de to internationalt anerkendte korlederes Bob Chilcott og Astrid Vang-Pedersens arbejde med at få "klassiske kor" til at synge rytmisk musik, ligesom kursisterne selv får rig lejlighed til at synge. Masterclassen åbnes med en inspirerende koncert med dirigenten Jens Johansen og hans Vocal Line, der er et af landets bedste a capella kor.

Masterclassen henvender sig til både dirigenten, som ellers mest har arbejdet med klassisk musik og den mere erfarne rytmiske korleder, som har lyst til at få ny inspiration til repertoire og performance. Der vil være rig mulighed for at netværke og udveksle erfaringer med andre kollegaer ved projektets dialog- og netværksforløb. Alle kursister får desuden udleveret en kursusmappe med skriftligt materiale med metode og repertoire. Kontakt og tilmelding: Rikke Ramm Eberlein, projektleder for Masterclass 2012. Mobil: 26835049, rikke@denjyskesangskole.dk, www.genklang.org

Trivsel fremmes forskelligt

Det er ikke helt det samme, der får drenge og piger til at trives godt. Det viser en ny rapport, der bygger på data fra SFI's børneforløbsundersøgelse og Danmarks Statistik. Undersøgelsen ser på 11-årige børns trivsel og sammenligner den med oplysninger om deres trivsel, da de var 7 år.

At bo sammen med både mor og far har stor betydning for pigers trivsel, mens det for drengene er forældrenes uddannelsesniveau, der har forholdsvis stor betydning for trivslen. Generelt trives de 7-11-årige børn. Det er kun 3,5 pct. af børnene, der enten har haft lav trivsel eller mindre god trivsel både som 7- og 11-årige. Børn med langvarig lav trivsel er karakteriseret ved, at forældrene skændes mere end andre forældre, har lavere uddannelse og oftere bruger fysiske afstraffelse, samt at børnenes mødre oftere finder det sværere at opdrage deres børn.

Ny bog om læsningens psykologi

Læsning er et typisk multividenskabeligt felt. Det drejer sig om at samordne viden, som er udviklet inden for udviklingspsykologi, kognitiv psykologi, neurobiologi, lingvistik og pædagogik. Bog Læsningens psykologi og pædagogik giver en sammenhængende fremstilling af hele området.

Bogen indledes med, hvad læsning er, og hvad det kræver af barnet at knække den alfabetiske kode. Den beskriver de forskellige stadier mod flydende læsning. Særskilte kapitler omhandler læseforståelse, læseundervisning, dysleksi og læsevanskeligheder. Bogen kobler viden fra forskningens verden med pædagogiske overvejelser og henvender sig til alle, der beskæftiger sig med læsning.

Forfatteren Ingvar Lundberg er professor emeritus i psykologi ved Göteborgs Universitet. Han har forsket i læsning og læsevanskeligheder i mere end 30 år og har publiceret et stort antal artikler og bøger inden for området.

Læsningens Psykologi og pædagogik af Ingvar Lundberg, Dansk Psykologisk Forlag

Opfinder-skoletjeneste har succes

Opfinderrådgivningens skoletjeneste har undervist 3.000 elever og studerende i 2011. Efterspørgslen er langt større. Opfindertjenesten tilbyder elever og studerende et fagligt indblik i de praktiske udfordringer, som opstår, når man får gode ideer og arbejder med at modne ideerne og nyttiggøre dem til gavn for væksten i samfundet.

Fonden for Entreprenørskab-Young Enterprise har lige udgivet en kortlægning af hvor mange elever og studerende, som har modtaget entreprenørskabsundervisning i Danmark det seneste år. Hovedtallene siger cirka 10 procent eller knap 120.000 elever og studerende fra alle uddannelsesniveauer.

»Der er meget fokus på mere entreprenørskab på skoleskemaet. Vi oplever efterspørgsel fra skoler og uddannelsessteder over hele landet. Interessen er så stor, at vi let kunne udvide Opfindertjenesten til mindst det dobbelte i morgen,« siger Kasper Birkeholm Munk, der er teamleder i Opfinderrådgivningen.

Find tjenesten på www.opfind.nu

Truede ord:
Ødeland
Mødig
Dorsk

Jeg glæder mig til weekenden, hvor der skulle komme et rigtig godt lavtryk ind over landet

af: Svend Krogsgaard Jensen, journalist

dybbøls mølle maler... ... når det blæser

Dybbøl Efterskole har investeret i en vindmølle, som dækker en tredjedel af skolens energiforbrug

På Dybbøl Efterskole har forstander Erik Rosenbæk Bollerslev fået et nyt forhold til vejret. Hvor han tidligere, som så mange andre, satte pris på stille højtryksvejr, er han nu mere til blæsende lavtryk, og en lille storm varmer langt ind i hjertet.

Det er skolens vindmølle, der har ændret Erik Rosenbæk Bollerslevs opfattelse af godt vejr. Første april indviede skolen en såkaldt husstands-vindmølle med en kapacitet på 11 kW, og hvis ellers det blæser som forventet, kan den dække omkring en tredjedel af skolens elforbrug.

»Jeg glæder mig til weekenden, hvor der skulle komme et rigtig godt lavtryk ind over landet. Det er næsten ikke til at holde ud med det stille disede vejr, vi har haft den sidste tid,« siger Erik Rosenbæk Bollerslev. Han fortæller, at ideen til møllen sprang ud af ønsket om at fokusere på det bæredygtige i forhold til de unge mennesker, udsigten til at kunne spare på

energien samt Sønderborg Kommunes ProjectZero, som skal gøre kommunen CO2 neutral.

Langt sejt træk

Erik Rosenbæk Bollerslev fortæller, at selv om kommunen gerne vil støtte det grønne, er der mange forhindringer fra ideen fødes, til møllen står klar og producerer. Han nævner i flæng sikkerhedsgodkendelser, lokalplaner, byggetilladelser, støjmålinger og naboer som noget af det, der har været med til at processen har været halvandet år.

»Det har været et langt sejt træk, men man skal bare blive ved, også når man støder på modstand,« siger Erik Rosenbæk Bollerslev og forklarer, at det i den forbindelse ofte har været godt at forholde sig humoristisk til det, der sker.

»Vi har ofte moret os sammen med kommunens folk over det groteske i, at kommunen ønsker en grøn profil, men

at realiteterne ind imellem står lidt i vejen for projektet,« siger han.

Finansiering

Det er indlysende, at økonomien også kan være en hindring i et sådant projekt, og efter Erik Rosenbæk Bollerslev opfattelse kan det ikke hænge sammen, hvis man er nødt til at låne pengene i banken.

»Vi har finansieret møllen med penge fra vores egenkapital,« siger han og fortæller, at møllen, der har kostet cirka en halv million kroner, efter planerne er tjent ind i løbet af seks syv år, lidt afhængigt af antallet af lavtryk.

»Systemet er sat op, så vores mølle sender overproduktion ud på elnettet, når der rigtig er gang i den. En gang imellem sender elskabet så en check,« siger han og forklarer, at han ikke forventer, at udgifterne til vedligehold bliver særligt store. Skolen har desuden indgået en serviceaftale med

møllefirmaet, så man ikke behøver at tænke på det sikkerhedsmæssige.

Næste skridt er solceller

Erfaringerne med møllen er så gode, at skolen påtænker at investere i solceller for at nedbringe energiudgifterne yderligere.

»Vi skal have bygget en ny elevfløj, og den forbereder vi, så der kan lægges solceller på taget,« siger Erik Rosenbæk Bollerslev og forklarer, at skolen ud over at nedbringe energiudgifterne, også finder det vigtigt, at de unge mennesker forholder sig til miljøproblemer og bæredygtighed.

»Eleverne tænker jo ikke så tit på at slukke lyset efter sig eller lukke for varmen, når de åbner et vindue,« siger Erik Rosenbæk Bollerslev. Han fortæller, at møllen har stor signalværdi og er med til at gøre eleverne opmærksomme på den bæredygtige vinkel.

Møllen og eleverne

Det er også ideen, at møllen og forskellige data fra den kan være en del af undervisningen i science. Hidtil har det dog været mere indirekte, at møllen har fyldt noget i skolens hverdag.

»Møllen fylder i elevernes bevidsthed, og ofte spørger de til den, og til hvor meget strøm den har produceret,« siger Erik Rosenbæk Bollerslev og fortæller, at da møllen blev sat op, var eleverne med til en del af det praktiske arbejde.

»De hjalp med at skovle jord og flytte rundt på forskelligt materiale,« siger Erik Rosenbæk Bollerslev. Han finder det vigtigt, at møllen bliver en del af skolens identitet.

Vil gerne hjælpe andre i gang

De lokale opfatter allerede møllen, som en integreret del af efterskolen, og når Erik Rosenbæk Bollerslev møder folk i byen, får han

ofte kommentarer og spørgsmål om, hvordan det går med den.

»Møllen er med til, at også byens indbyggere bliver mindet om, at vi skal tænke bæredygtigt,« siger han og tilføjer, at det er en slags ekstragevinst.

Erik Rosenbæk Bollerslev synes, at det har været en god proces at få møllen op at stå. Han er glad for, at skolens bestyrelse har støttet op om projektet, og han kan anbefale andre skoler at gøre det samme.

»Hvis nogen går med tanker om at få deres egen mølle, er de meget velkomne til at ringe til mig, så kan jeg måske hjælpe dem med at komme i gang,« siger han. ●

svend@magasinhuset.dk

En uge med faglig kvalitet

Den frie Lærerskole inviterer til det årlige Ollerupkursus fra søndag den 25. marts til fredag den 30. marts. Årets kursus byder på 20 faglige kurser for de frie skolers og folkeskolens lærere og ledere.

Ollerupkurset har eksisteret siden 1976. Den frie Lærerskole har i alle årene dannet rammen om dette unikke faglige kursusforløb, der er kendt for høj faglig kvalitet, fordybelse, ny viden og inspiration. De fleste kursusedtagere bor på Den frie Lærerskole i kursusugen. Det lader sig gøre, fordi de lærerstuderende fra 1. og 2. årgang er i 3-ugers praktik i den periode, hvor der er Ollerupkursus. Udover et varieret fagligt udbud, venter der kursusedtagere en række kulturelle arrangementer

med musik, forfatterforedrag, sang, debat og cafeliv.

Deltagerne vælger selv mellem det brede udbud af faglige kurser, som i 2012 bl.a. omfatter emner som mobilen i undervisningen, teambold om det sociale aspekt i idrætsundervisningen, avanceret filmredigering, motivation i sprogundervisningen, smedning, formidling og fortælling, teater og drama, godt lederskab, natursyn i undervisningen, maleri, kor mv. Tjek hele kursusprogrammet for at danne dig et overblik. (www.dlf-ollerup.dk)

Få en 3-ugers praktikant

Efterskolerne kan samtidig søge om at få en praktikant fra Den frie Lærerskole i tre uger og på den måde få hjælp til at

dække de medarbejdere, der deltager i Ollerupkurset.

Praktikken har til formål at de studerende gennem deres møde med praksis, får en begyndende indsigt i lærerarbejdet på en fri skole. De studerende får tillige mulighed for at erfare, hvordan det er at stå for undervisningen – selv om det er i en kortere periode. Det er ikke nogen betingelse for at få en praktikant ud i tre uger, at skolen deltager på Ollerupkurset. Spørgsmål om tre-ugers-praktikken kan rettes til Finn Olsen – mobil: 40 40 09 29 eller mail: praktik@dfi-ollerup.dk.

//frontsession bandskole

Frontsession - bandskole

30 timer ugentlig - start 9. januar/6. august
Jazz - Latin - Afro - Electro
Sammenspil - teori - hørelære - klaver - SDS
koncerter - turne - studieteknik
Konservatorieforberende

W W W . B H S . D K

mellemledere har behov for fællesskab

Viceforstandere og andre mellemledere i efterskolerne har en række særlige udfordringer. I det kommende år vil to seminarer fokusere på de specielle dilemmaer, kvalificere mellemledernes arbejde og hjælpe netværksdannelser på vej

Situationer hvor din leder beder dig gennemføre nye procedurer på et område, procedurer du selv har været med til at pege på som nødvendige, men procedurer du ved vil skabe modstand i personalet. Situationer mange mellemledere kan nikke genkendende til.

Situationer som kan være svære at håndtere, og som ofte gøres endnu sværere

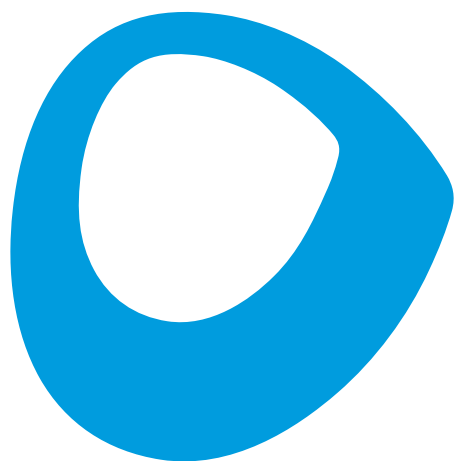
af, at mellemlederen på mange efterskoler rekrutteres blandt lærerne.

Ifølge lederkonsulent i Frie Skolers Ledere, Bjarne Y. Jørgensen, et realistisk billede af hvilke dilemmaer efterskolernes mellemledere ofte står med.

»Mellemliderens særlige udfordringer hænger sammen med, at han er tættere på personalet end forstanderen, og at han ofte

er rekrutteret på egen skole,« siger Bjarne Y. Jørgensen og forklarer, at det for ham giver god mening at lave et seminar, hvor mellemledere kan sætte fokus på deres egen lederrolle.

»Som mellemlider skal du lede i mange forskellige retninger, og du er knudepunktet for forventninger fra lederen, lærerne, eleverne og forældrene,« siger Henrik Thrane,

Mellemlederens særlige udfordringer hænger sammen med, at han er tættere på personalet end forstanderen, og at han ofte er rekrutteret på egen skole.

der er viceforstander på Hårby Efterskole. Han peger endvidere på, at mellemlederen ud over lederrollen skal varetage undervisningsopgaver, og personligt oplevede han, at hans baggrund som lærer og tillidsmand på skolen spillede ind på evnen til at træde i karakter som leder.

Seminar kun for mellemledere

Vejledere tager på vejlederkonferencer, forstandere deltager i forstanderkurser, men der har ikke hidtil været sammenhænge, hvor mellemledere kunne mødes og diskutere deres særlige problemstillinger. Pædagogisk afdelingsleder på Strib Idrætsefterskole, Anders Jepsen, følte et behov for at skabe et sådant forum, og da han i flere forskellige sammenhænge blev bekræftet i, at behovet var reelt, tog han initiativ til at lave et to-dages seminar kun for mellemledere. Et kursus som løb af stablen i marts måned.

»Selv om man befinder sig i et velfungerende ledelsesteam, har man stadig en speciel og unik rolle som mellemleder og et behov for at møde andre i samme situation,« siger Anders Jepsen og forklarer, at det selvfølgelig ikke drejer sig om at skabe afstand til forstanderen eller resten af ledelsesteamet, men om at fokusere på det specielle ved rollen som mellemleder.

Anders Jepsen tog kontakt til organisationspsykolog Thomas Lundby fra firmaet Lundby & Novrup, sammen lavede de en konkret kursusbeskrivelse, og sendte den til Efterskoleforeningen, som støttede med kursusmidler. Desuden gav Region Fyn et tilskud, og resten af kurset var finansieret gennem brugerbetaling.

I løbet af foråret udbydes seminaret yderligere to gange og finansieres på samme måde som det første kursus.

Henrik Thrane deltog i det første seminar og vendte særdeles begejstret tilbage til sit job som viceforstander på Hårby Efterskole.

»Det var et rigtig godt kursus, meget anderledes end jeg havde forventet, men godt,« fortæller han og tilføjer, at det har givet ham en tryghed og ro i arbejdet, at han

nu ved, at andre sidder med de samme problemstillinger og dilemmaer som ham selv.

»Jeg har fået et tydeligere billede af hvem jeg er, og hvordan jeg fremtræder som leder,« siger han.

Fokus på relationer

For organisationspsykolog Thomas Lundby, der ledede det første kursus og også står i spidsen for de to næste, er mellemledernes væsentligste udfordring, at de er meget tæt på efterskolens daglige kerneydelse og derfor har svært ved at skabe og opretholde et rum for ledelsesmæssig refleksion.

»Oftentimes vil lærere og elever tænke, at det jo bare er "Ulrik" i sin svedige håndboldtrøje, der står der, og så vil ledelsesdelen let komme i baggrunden,« siger Thomas Lundby og forklarer, at det derfor er naturligt og nødvendigt at fokusere på, hvordan mellemlederen indgår i og fungerer i relationer. Kurset tager således afsæt i relationstænkning og narrative metoder og henter inspiration fra systemisk teori og eksistentiel psykologi.

»Relationen er ekstremt væsentlig, derfor er den i fokus på kurset, og den er i spil i de praktiske øvelser,« siger Thomas Lundby og tilføjer, at kursisterne arbejder med forskellige øvelser, hvor en eller flere bringer konkrete fortællinger fra den daglige ledelse til torvs. Styrede interviewguides sikrer at kursisterne forholder sig nysgerrigt og anerkendende til hinanden.

Det betyder, at der på kurset bliver skabt relationer mellem deltagerne, og det gør, at det ligger lige for at danne netværk,« siger Thomas Lundby og forklarer, at netværk for ham at se er vigtige, blandt andet fordi de kan være med til at sikre en opfølgning på de ting kurset satte i værk hos den enkelte.

Thomas Lundby finder det indlysende, at der er en form for systematik omkring netværk, så der er styr på, hvem der tager initiativer, hvem der er ansvarlig for oplæg og lignende, men han mener, at stærke relationer er den væsentligste faktor, når netværk dannes, og når de skal sikres et videre liv.

Man danner netværk, fordi man har været i betydende relationer,« siger han.

Netværk gør en forskel

»Jeg kan stærkt anbefale at mellemledere etablerer netværk,« siger viceforstander på Salling Ungdomsskole, Frank Andersen. Han er medlem af et netværk, hvor viceforstandere fra fire efterskoler mødes, og han er meget begejstret for de fire årlige møder, hvor deltagerne udveksler viden og arbejder med sparring i forhold til konkrete projekter og problemstillinger.

»Jeg vil anbefale, at man danner netværk med nogen, som kommer fra skoler, der er meget forskellige fra ens egen. På den måde sikrer man, at en problemstilling belyses fra mange forskellige vinkler,« siger Frank Andersen og råder samtidigt til, at man arbejder systematisk i netværket og har klare aftaler om, hvordan møderne skal afvikles, og hvem der er ansvarlige for hvad.

»Vores netværk har sammen deltaget i et kursus om, hvordan man arbejder systematisk med netværk, det kan jeg anbefale,« siger Frank Andersen.

Netværk sikrer arbejdsmiljøet

Frie Skolers Ledere har tidligere lavet en undersøgelse af ledernes arbejdsmiljø, og den viser ifølge lederkonsulent Bjarne Y. Jørgensen, at det har afgørende positiv betydning for ledernes arbejdsmiljø, hvis man er medlem af et netværk.

Anders Jepsen fortæller, at der i arbejdet med at etablere seminarerne for mellemledere hele tiden har været fokus på netværk. »Et velfungerende netværk kvalificerer ens arbejde, og jeg tror, at det er vigtigt, at seminaret hjælper de deltagere, der måtte ønske det, med at danne netværk,« siger han. ●

svend@magasinhuset.dk

efterskoleforeningen

indkaldelse til generalforsamling

Efterskoleforeningens ordinære generalforsamling holdes på Hotel Nyborg Strand lørdag den 3. marts 2012

Paragraf 7 i foreningens vedtægter står:
- at forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, indsendes til foreningens sekretariat senest 4 uger før generalforsamlingen.

- at forslag til ændring af vedtægter indsendes til foreningens sekretariat senest 10 uger før generalforsamlingen.

- at forslag til formandsvalg og styrelsesvalg fremsættes skriftligt til foreningens sekretariat senest 4 uger før generalforsamlingen.

Der skal fra kandidaterne foreligge skriftlig accept, og opstillingen skal indeholde mindst 5 og højst 25 underskrevne stillere.

Forslag fra medlemmer til ændring af vedtægterne, som er modtaget i Efterskoleforeningen senest **mandag den 2. januar 2012**, betragtes som rettidigt fremsendt.

Forslag til kandidater til styrelsesvalg - samt øvrige medlemsforslag, som er modtaget i Efterskoleforeningen senest **mandag den 6. februar 2012**, betragtes som rettidigt fremsendt.

Af vedtægternes paragraf 8 fremgår det, at formand og styrelsesmedlemmer vælges for en 3-årig periode.

I 2012 er styrelsesmedlemmerne Dorthe Friemann Nielsen, Lone Greve Petersen og Bent Bisballe Østergaard på valg. Alle modtager genvalg. Formanden er ikke på valg i 2012.

I overensstemmelse med vedtægternes paragraf 7 udsendes senest 8 dage før generalforsamlingen et hæfte med indkomne forslag samt navne på kandidater til styrelsesvalget. Hæftet udsendes som indstik i "Efterskolen" nr. 11.

Kandidater bedes sammen med accept af opstillingen indsende foto, data og en pro-

Efterskoleforeningens årsmøde 2012

PROGRAM

LØRDAG DEN 3. MARTS

- kl. 08.30 Kaffe samt udlevering af årsmødematerialer
- kl. 09.30 Generalforsamling i Efterskoleforeningen
- Valg af dirigenter og stemmetællere
 - Beretning fra styrelse og enheder
 - Forelæggelse af revideret regnskab
 - Behandling af forslag til budget og kontingent
 - Valg af styrelsesmedlemmer og suppleanter
 - Eventuelt
- kl. 11.00-12.15 Oplæg og gruppedrøftelser
"Efterskolen i en foranderlig verden"
- kl. 12.30 Frokost
- kl. 13.30-17.30 Generalforsamlingen genoptages
- kl. 19.45 Middag i store sal
med efterfølgende dans til Thomas Helmig Jam

SØNDAG DEN 4. MARTS

- kl. 09.00 Morgensang
Foredrag ved Johannes Nørregaard Frandsen, Institutleder
på Institut for Litteratur, Kultur og Medier
"En vej i livet. Efterskolen mellem fortid og fremtid"
- kl. 10.15 Kaffepause
- kl. 10.45 Foredrag ved Søren Dahl,
kendt fra DR-programmet Café Hack
"Humor på arbejdspladsen/arbejdsglæde"
- kl. 12.00 Årsmødet afrundes af formanden
Derefter frokost og afrejse

gramerklæring til Efterskoleforeningen. Læs retningslinjerne for kandidatpræsentationer på www.efterskoleforeningen.dk/aarsmoede

Deltagelse i generalforsamlingen

Adgang til generalforsamlingen er forbeholdt medlemmer af Efterskoleforeningen, samt foreningens gæster.

Formanden for en skoles bestyrelse kan ved fuldmagt overdrage skolens stemmeret til et andet medlem af samme skoles bestyrelse. Ingen kan dog afgive mere end én stemme. Overdragelsen skal meddeles skriftligt til foreningens sekretariat senest **torsdag den 1. marts 2012**. Øvrige medlemmers stemmeret kan **ikke** overdrages. ●

eu på efterskole

af: Jannik Hjarup, journalist

Første januar overtager Danmark formandskabet i EU. Et EU, der akut politisk krise og økonomisk ditto til trods, formentlig vil være med til at udstikke rammerne for den fremtid dagens unge skal leve i. Efterskolerne tager den europæiske fremtid op til debat ved en række arrangementer

Den første november slog Vesterbølle Efterskole dørene op for en debataften i europæisk lys. Både lokale, forældre og elever var inviteret, men det var mest elever der dukkede op – det er svært at trække folk af huse, når der står EU på programmet. Alligevel er der tilfredshed hos arrangørerne, der ikke er vant til, at der kommer så mange mennesker til folkeoplysningsarrangementer om EU.

Eleverne gik til stålet

Med hjælp fra opgaver og oplæg diskuterede og prioriterede de, hvad der rører sig blandt de unge. Mest klima og ungdomsarbejdsløshed.

»Måden at få de unge mennesker med er ved at aktivere dem i stedet for, at de bare skal lytte,« siger Jakob Clausager Jensen, der er international konsulent i Efterskoleforeningen. Det er AOF, FOF, LOF FIC, Nyt Europa og Den Danske Europabevægelse, der står bag arrangementet, der besøgte ti efterskoler med ti forskellige oplægsholdere.

På Vesterbølle Efterskole var det Kristian Weise, der er direktør i tænketanken Cevea, der ifølge forstander Kristian Dissing lagde op til en superspændende aften.

»EU er selvfølgelig meget aktuelt med Grækenland i krise, men EU kan jo godt være lidt tungt at arbejde med. Men med den approach, der var lagt her, kan man godt få de unge til at relatere til EU, og jeg tror mange af dem fik øjnene op for, at det er nogle spændende ting, de arbejder med i EU,« siger Kristian Dissing.

Prioriteter

Aftenen var lagt tilrette sådan, at man, efter Kristian Weises oplæg, gik i arbejdsgrupper, hvor deltagerne blandt andet skulle prioritere forskellige problemstillinger.

»Jeg kunne godt tænke mig, at man prioriterede, hvordan man skal finansiere fremtidens velfærd, vi bliver jo ældre og ældre i Europa. Men for de unge er det nogle andre ting, der er vigtige. Klima og "kan jeg få et arbejde",« siger Kristian Dissing. Han hilser den slags arrangementer velkomne, da han ser dem som et godt og dybdegående supplement til samfundsfagsundervisningen.

Folketinget

Elevernes tanker, meninger, ideer og prioriteringer blev nedfældet og filmet, og siden skal de sendes til Folketinget, hvor de bliver hængt op til skue for politikerne.

Den 14. december kan eleverne komme en tur til Christiansborg og diskutere med politikerne. Det bliver ikke en paneldebat, men en mere levende debat, hvor eleverne kan gå rundt til forskellige borde og diskutere de forskellige emner med politikerne. Om elevernes tanker kommer til at gøre en forskel vil tiden vise.

»Vi havde nok fået mere ud af at gå til kansler Merkel eller Sarkozy, og jeg tror ikke vi får skrevet noget direkte ind i lovgivningen, men måske kan vi være med til at præge, hvad der skal fokuseres på,« siger Jakob Clausager Jensen. ●

jannik@magasinhuset.dk

efterskoler støtter børn på flugt

Årets Danmarks Indsamling er netop skudt i gang på landets efterskoler. De kommende måneder jagter de indsamlingsrekorden fra sidste år, hvor 41 efterskoler i alt samlede godt en million kroner ind

Børn på flugt bliver tema for årets Danmarks Indsamling, som efterskolerne igen i år opfordres til at involvere sig. Foruden at støtte et godt formål, rummer Danmarks Indsamlingen både pædagogiske og pr-mæssige fordele for efterskolerne.

»Med den pr-dækning, skoleformen får gennem indsamlingen, er det også oplagt at se skolens deltagelse som en del af pr-aktiviteten. De enkelte skoler kan få opmærksomhed i de lokale og regionale medier, ligesom der er stort fokus på hele skoleformen ved det afsluttende tv-show,« siger formanden for Efterskoleforeningens kommunikationsenhed, Kathrine Svane Christiansen.

Hun opfordrer efterskolerne til at gøre brug af de lokale og regionale medier i forbindelse med indsamlingsaktiviteterne. Samtidig vil presserådgiverne for Danmarks Indsamling på landsplan også gerne være orienteret om, hvad der foregår på de enkelte efterskoler. Efterskolerne bør derfor registrere deres aktiviteter i et særligt skema,

som findes på www.efterskoleforeningen.dk/danmarksindsamling Skolerne kan også kontakte pressekoordinator Maria Honore, 3332 1616, mail: mh@radiuskommunikation.dk.

Medborgerskab i praksis

Pædagogisk er der ligeledes gode muligheder for at koble indsamlingen op på undervisningsforløb.

»Temaet børn på flugt er meget vedkommende for vores aldersgruppe af elever, så det vil givet vis være let at skabe engagement og nærvær blandt efterskoleeleverne,« siger

Kathrine Svane Christiansen.

Nogle efterskoler vælger at køre Danmarks Indsamlingen som et projekt, der integreres i undervisningen, mens andre ser det som et oplagt projekt, der kan ligge ved siden af de øvrige undervisningsaktiviteter.

Danmarks Indsamlingen kulminerer med et stort indsamlingsshow den 3. februar. På Efterskoleforeningens hjemmeside er der oplysninger og inspiration til, hvordan efterskolerne kan involvere sig i indsamlingen. ●

torben@magasinhuset.dk

kunstnerisk leder skal styre efterskolegymnaster

Sanne Maj Hvelplund skal styre den populære efterskoleforestilling

Efterskoleholdets optræden ved DGI's landsstævne hvert fjerde år plejer at være et af de store trækplastre. I år har styregruppen bag Efterskolernes Landsstævnehold i sommeren 2013 i Esbjerg derfor valgt at ansætte en kunstnerisk leder, der skal have det overordnede ansvar for forestillingen.

Valget er faldet på Sanne Maj Hvelplund, der til daglig er lærer på Bjernæsskolen i Viborg.

Efterskoleholdets forestilling skal vises på "Blue Water Arena" fredag og lørdag aften under Landsstævnet – og det forventes, at der vil komme cirka 20.000 tilskuere til hver forestilling.

I foråret 2012 udpeges alle koreograferne, som skal bidrage med de enkelte dele i selve forestillingen.

Sanne Maj Hvelplund har foruden lærererfaring fra Bjernæsskolen også været ansat på Vesterlund Efterskole og Flemming Efterskole, hvor hun blandt andet har undervist i gymnastik.

Sanne Maj Hvelplund har desuden rejst jorden rundt med DGIs Verdenshold i 2003-2004. Og så har hun masser af gymnastisk trænererfaring ved siden af efterskolen: bl.a. som instruktør for flere af DGI's repræsentationshold.

Syv gange har efterskolernes været repræsenteret ved DGI's landsstævne. I 2009 deltog 3857 elever på det fælles landsstævnehold i Holbæk. ●

mennesker i efterskolen

af: Torben Elsig-Pedersen, redaktør

diplom for det sunde måltid

Køkkenleder Marianna Nielsen har stået i det samme køkken siden 1974. Men opgaven er ændret totalt – bl.a. fordi elevtallet er vokset fra 58 til 400. Desuden har skolen netop arbejdet målrettet på en certificering af måltiderne, så de lever op til de officielle kostråd

De skræller to sække gulerødder hver dag, koger 8 bakker æg med 30 stk. i hver og frugtmanden kigger forbi hver eneste dag med 12-15 kasser frugt. Der bliver fortæret store mængder på landets næststørste efterskole med 400 elever. Marianna Nielsen står som køkkenleder i spidsen for de 5 assistenter i BGI Akademiets køkken, som netop har opnået en sundhedscertificering.

Selvom der hver dag produceres mad til 400 elever, kan det godt være sundt og i høj grad produceret fra bunden. Som den første efterskole i landet er BGI Akademiets køkken blevet certificeret under kantinediplomet, hvilket har betydet en del forandringer i både produktionsgange og ernæringsindhold i maden.

Forandringer har Marianna Nielsen dog været vant til i stor stil i sit job som køkkenleder på efterskolen mellem Juelsminde og Horsens. Hun kom til efterskolen i 1974, hvor der dengang kun var 58 elever. De senere år er elevtallet steget brat, så helt nye produktionsgange er introduceret i køkkenet. Marianna Nielsen står da heller

ikke så ofte som tidligere og rører i gryderne. Nu går megen tid med planlægning, møder og indkøb.

»Men vi holder fast i principperne om at producere god og sund mad. Faktisk har arbejdet med kantinediplomet betydet, at vi i dag producerer flere ting helt fra bunden, fordi vi har fået et andet fokus på fedtprocenter, fiberindhold mv,« fortæller køkkenlederen.

»Vi laver mange af vores frokostsalater, remoulade og leverpostej selv nu, for vi er blevet bevidste om fedtindholdet i de færdige produkter, og det har vist sig, at vi kan lave dem sundere og billigere selv,« fortæller Marianna Nielsen.

For personalet har det været lidt af en jungle at finde de rette produkter ved grossisten, men Nøglehullet, fedtprocenter og fiberindhold har vist sig at være gode koncepter.

»Vi oplevede, at arbejdet med Kantinediplomet hjalp os til at forstå og omsætte kostrådene til et sundere udbud, vi tænker anderledes og bruger flere krydderier og har fokus på smag, og vi fik synliggjort det

sunde på vores buffet. Og så er alle vores brugere glade for ændringerne,« fortæller Marianna Nielsen.

Forløbet med kantinediplomet startede med en gennemgang af køkkenet og en undervisningsdag.

»Snakken om mad og måltidspolitik virkede helt uoverskuelig. Vi troede jo, vi var sunde, men vi har altså skiftet en del ud i vores sortiment,« siger Marianna Nielsen, der f.eks. har skiftet den ellers fedtfattige 9 procent creme fraiche ud med en endnu sundere på kun 6 procent. Undervejs har det også været nødvendigt at skifte leverandører til nogle af produkterne for at kunne leve op til sundhedskravene.

Rød og grøn smiley

Det er dog fortsat i nogen udstrækning op til eleverne selv at vælge sund kost. For på tag-selv-bordet står røde og grønne smileys. Det betyder, at eleverne selv må have fokus på, hvordan de sammensætter deres tallerken.

»Det er tydeligt, at eleverne får mere fokus på, hvad de spiser. Kosten er vigtig

Kosten er et vigtigt element på en idrætsefterskole, hvor vi arbejder med krop og sundhed, siger Marianna Nielsen.

på en idrætsefterskole, hvor eleverne er fysisk aktive mange timer hver dag. Der er god respons på den sundere kost fra eleverne, og flere giver også udtryk for, at de får mere energi, når de vælger flest af de sunde produkter.»

Skolens udbud af mad følger nu de officielle kostråd, og det indebærer bl.a. fisk en gang om ugen, fiskepålæg et par gange om ugen, masser af grønt og frugt og langt mindre fedtindhold.

Friske øjne

Sideløbende med certificeringen har skolens køkken arbejdet med LEAN for at optimere arbejdsgange i køkkenet. De nye arbejdsgange har bl.a. været medvirkende til, at det er praktisk muligt for køkkenpersonalet at producere en stor del af maden fra bunden, selvom elevtallet er vokset betragteligt.

»Vi flytter bl.a. nogle af vores produktioner fra formiddag til eftermiddag, så det er klar til dagen efter. Det betyder, at alt ikke skal nås hver formiddag,« siger Marianna Nielsen og nævner som eksempel, at efterskolen i en årrække f.eks. har købt frikadeller færdigproducerede. Men ved at lægge arbejdsgangene om, er der blevet tid til, at køkkenet selv kan stå for produktionen.

Køkkenpersonalet har haft tilknyttet en konsulent til at inspirere til nye arbejdsgange, og de har været på besøg på bl.a. Vejle Sygehus, hvor køkkenet også arbejder med LEAN.

»Det er nyttigt at se, hvordan andre gør, for når man har været i et job i mange år bliver meget rutine, og man tænker måske ikke på, at det kunne gøres smartere. Derfor er det godt at få nye øjne ind ude fra til at se på, hvordan vi gør, men det er også nyttigt, at køkkenpersonalet selv tager på fælles inspirationsdage,« siger Marianna Nielsen.

F.eks. har det betydet, at der er kommet mere orden og system i hvor ting står i køkkenet og i spisesalen. Med 6 elever i køkkenet hver dag kan det ellers være en udfordring.

»Derfor tager vi nu billeder af, hvordan hylderne skal se ud og hvordan service skal stå på rulleborde. Det betyder, at køkkenpersonalet hver morgen møder til et køkken, hvor alt er på den rigtige plads, men det betyder også, at eleverne føler sig mere trygge ved arbejdsopgaverne i køkkenet, fordi det er blevet overskueligt,« siger Marianna Nielsen.

Hun har samtidig hængt en tavle til køkkenassistenternes ideer op på kontoret, hvor der hver morgen holdes et kort planlægningsmøde. Ideerne drøftes og rykkes rundt i forskellige felter på tavlen alt efter, hvor langt de er kommet.

»Før i tiden var det mere overskueligt og vi kunne nå at snakke om tingene ind imellem. Dengang var der heller ikke så mange i køkkenet. Men ved at indføre forskellige redskaber er det muligt stadig at inddrage medarbejderne med deres ideer,« siger Marianna Nielsen. ●

bonus

Kantinediplomet

Kantinediplomet er en certificering af danske kantiner og køkkener og giver kantineerne det sidste skub i det sundhedsfremmende arbejde. Kantinediplomet tager kantine i hånden og følger medarbejderne igennem hele forløbet med at arbejde med sundere produkter, sundere tilberedning, samt kompetenceudvikling af kantinepersonalet.

Kantinediplomet er blåstemplet af Fødevarestyrelsen, idet Kantine-diplomet anvender Fødevarestyrelsens anbefalinger og materiale. Overfor kantineens kunder synliggøres den ernæringsmæssige kvalitet gennem røde, gule og grønne smileys, som gør det tydeligt, hvad man vælger at spise.

Se mere på
www.kantinediplomet.dk

nyt fra

juleønske

- lad os fortsat gøre hinanden stærke

af: Thomas Buch, medlem af styrelsen

Når man er så heldig at få muligheden for at producere et indlæg til bladet i det sidste nummer før jul, er det naturligt at bruge dette indlæg på at fremsætte et juleønske – et juleønske, der lyder, at vi alle med vores forskellighed kan gøre hinanden stærkere.

Vi bør udnytte de fantastiske muligheder, vi har for at drive vores skoler på basis af et selvvalgt værdigrundlag til ufortrødent at arbejde på at inspirere hinanden og gøre hinanden stærkere til glæde for alle de unge mennesker, der vælger vores skoler og for det samfund, der er så heldigt at få glæde af den personlige, faglige

og sociale udvikling, et efterskoleophold giver.

Lad mig her give nogle få ud af mange eksempler på, hvor jeg tænker, vi kan have fælles glæde af at gøre hinanden stærke - eller endnu stærkere.

Fællesskab gør stærk

Den kommende "Efterskolernes aften", den 11. januar 2012, er der måske delt begejstring for rundt om på skolerne. Nogle skoler er helt optaget til det kommende skoleår og har måske skolens årlige skolejrske lige for døren. For dem kan denne ekstra aften virke som et ekstra arbejdspress, mens andre skoler stadig mangler elever til det kommende år og har hårdt brug for denne mulighed for at kunne profilere skolen og skaffe flere elever. På trods af disse forskelligheder bør vi alle give den en ordentlig skalle, for at dette nye tiltag bliver en succes.

Jeg er selv forstander for en specialefterskole, der har udsolgt i det kommende år, og vores elevrekruttering foregår primært ad andre kanaler end ved store events som f.eks. Efterskolernes dag og -aften.

Alligevel er jeg overbevist om, at også vi er afhængige af, at disse og andre store begivenheder, der involverer mange eller alle efterskoler, bliver en succes.

Når elever søger vores skole, er det fordi, de ønsker at blive en del af den gode oplevelse, det er at gå på efterskole. Dette ønske har de, fordi så mange andre går på efterskole, og fordi så mange unge mennesker hvert år kan fortælle om den fantastiske oplevelse, det er at gå på efterskole.

De ønsker at gå på efterskole som alle andre.

Vi er afhængige af, at alle andre skoler har elever og gør et godt stykke arbejde, og denne afhængighed gælder os alle. Jo mere vi arbejder sammen om at udbrede efterskolernes muligheder til alle unge i alle egne af landet, jo stærkere står den enkelte skole.

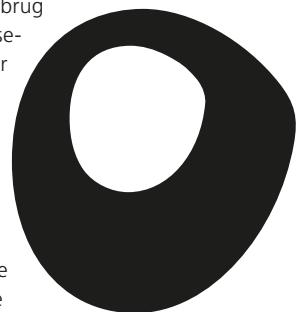
Forskellighed giver dynamik

Jeg er også overbevist om, at vi kan gøre hinanden stærkere ved at øve os i at være nysgerrige, anerkendende og læringsparate i forhold til at dyrke vores forskellighed. Forskelligheden og muligheden for at være forskellige giver dynamik, og når dette kombineres med det fælles ansvar, alle bør påtage sig for at udvikle de unge mennesker til at blive velfungerende medborgere, bliver vores fælles efterskoletilbud bedst.

Et eksempel på dette: Eleverne på en specialefterskole har brug for et stærkt specialiseret tilbud, men de har også brug for nogen at måle sig med, noget at stræbe efter og blive mødt med en høj faglighed. Her kan specialefterskolerne lære af de mange specialiserede linjer og øvrige efterskoler.

Ambitionen om de bedste undervisningsmiljøer skal kombineres med de hensyn og den særlige pædagogik, disse unge mennesker har behov for.

Jeg er overbevist om, at mange af de store og specialiserede skolers elever i nogle tilfælde har brug for, at den høje faglighed kombineres med en specialpædagogisk ind-

Jo mere vi arbejder sammen om at udbrede efterskoler-nes muligheder til alle unge i alle egne af landet, jo stærkere står den enkelte skole.

sats, og at disse skoler kunne lære meget af den pædagogik og tilgang til undervisning, der praktiseres på specialskolerne. Tænk hvis vi kunne sætte os sammen og udvikle hinanden bevidst!

Jeg er overbevist om, at ovenstående blot er få eksempler på, hvordan vi kan være opmærksomme på at gøre hinanden stærkere til fælles bedste, og det er mit juleønske, at vi i endnu højere grad end nu får øjnene op for, at det er vores forskellighed, der er styrken, og at der i vores forskellighed ligger kimen til udvikling og muligheder både for vores fællesskab og for den enkelte skole.

Lad os besøge hinanden, lad os mødes formelt og uformelt med det formål at udvikle hinanden, så efterskolebevægelsen også fremover står som et stærkt bud på fremtidens skole. Lad denne proces få så meget kvalitet som muligt – mærke eller ej.

God jul og et lykkebringende nytår ønskes I alle. 🍀

Vi har viljen, kræfterne og fantasien

af: Troels Borring,
formand for Efterskoleforeningen

Efterskoler opererer på markedslignende vilkår, men kan ikke forstås som private forretninger i traditionel forstand. Efterskolen er knyttet til et begreb om frihed, og erhvervslivet knyttet til markedets lovmæssigheder. Dette indlæg er inspireret af Leo Konnerup, UC syd, der i sit arbejde fokuserer på de samme problemstillinger.

Vi er offentlige institutioner, der har en institutionel opgave. Den opgave bliver det samfundsmæssigt set stadig vigtigere at fastholde og udvikle. Det forudsætter, at efterskolen ikke blot opbevarer ideen om mennesket inden for egne mure, men at vi er offensive, offentlige og innovative og har mod til at eksperimentere med didaktik og medborgerskab – kort sagt at skolen er et sted for "det legende menneske".

Efterskolen har gennem dens lange og betydningsfulde historie ofte kæmpet for friheden til at være fri for staten.

Stillet overfor konkurrencestatens forestilling om økonomisk sammenhængskraft, som det eneste "der virkelig virker", må Efterskolen vende sin frihed på hovedet og insistere på, at staten, uden efterskolens almene dannelses- og formidlingskraft, ikke længere er en human og demokratisk stat.

Efterskolen skal til enhver tid forholde sig til sin samtid. Vi skal forholde os til de særlige muligheder, vi har, i kraft af lovgivningen, efterskolekulturen, efterskolehistorien og vores generelt gode omdømme blandt ungdommen og politikerne.

Efterskolens virksomhed er helt særegen, og vores muligheder for at arbejde i krydsfelterne mellem stat, marked og civilsamfund på uddannelsesområdet er helt unikke. Vi skal gribe mulighederne!

Det er den afgørende udfordring til efterskoleformen i disse år. Efterskolen vedkender sig sin samfundsmæssige opgave og ansvar. Efterskoleformen har kræfter, vilje og fantasi til at tage denne opgave på sig til gavn for os alle og ikke mindst for staten.

En glædelig jul og et godt nytår til alle i skoleformen og til vores samarbejdspartnere.

Lone Greve i EVA's repræsentantskab

Lone Greve, medlem af Efterskoleforeningens styrelse og formand for pædagogisk enhed, er af bestyrelsen for Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) udpeget til at sidde i EVA's repræsentantskab. Lone Greve indtræder i repræsentantskabet i begyndelsen af det nye år. Udpegnin-gen gælder frem til 2014.

Skoleleder søges til Gråsten Friskole

Skolens værdinormer tager udgangspunkt i Grundtvig-Koldske traditioner med vægt på udvikling af barnets faglige, kreative og sociale kompetencer. Vi har samlæste klasser til og med 9. klassetrin.

Vi tilbyder en skoleleder:

- indflydelse og mulighed for at tegne skolens profil
- en engageret forældre-kreds og skolebestyrelse
- en lille overskuelig og tryk skole i vækst med stort udviklingspotentiale
- 83 glade og videbegærlige elever samt en dynamisk personalegruppe

Vi søger en skoleleder som:

- har stærke kompetencer inden for personaleledelse, pædagogisk ledelse og det administrative/økonomiske
- er en visionær ildsjæl, der kan engagere og inspirere.
- er motiverende og anerkendende i sin tilgang til andre mennesker
- evner en åben og tydelig kommunikation med fokus på trivsel og arbejds-glæde

Tiltrædelse:

Ansættelse sker efter overenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation. Afslutning sker efter aftale i lønintervallet kr.368.295 til kr. 438.154. Hertil kommer pensionsordning.

Tiltrædelse gerne 1. marts 2012 eller efter individuel aftale.

Ansøgningsfrist: 6. januar 2012.

Efterfølgende ansættelsessamtaler sker i uge 4 og 5.

Ansøgningen sendes til formandens private mail: mh@sosy-syd.dk

Gråsten Friskole

Sønderborg Landevej 67
Adsbøl - 6300 Gråsten
Tlf. 74 65 39 29
www.graastenfriskole.dk

Gudenådalens Ungdomsskole søger to lærere til vikariater

Er du til fart og tempo, søde elever, gode kollegaer, udfordringer, god løn og meget mere, så har vi et godt tilbud til dig fra 15. januar 2012 eller snarest derefter.

Vi søger, til ansættelse i et vikariat, en lærer, der kan undervise i biologi i 9. klasse samt i fysik og matematik i 10. klasse. Vi hører gerne om andre fag, du brænder for. Stillingen er på 80 % af en fuld stilling og ansættelsen stopper pr. 30/6 2012.

Vi søger desuden en lærer, der kan undervise i drengegympastik. Vi har brug for en dygtige og engageret lærer, der kan indgå i vores gymnastiklærerteam i samarbejde med de 3 andre gymnastiklærere omkring den daglige gymnastiktræning og udarbejdelse af opvisningsprogram til vore gymnastikopvisninger.

Det er vigtigt, at du har god erfaring med gymnastik både på udøver – og instruktørniveau. Denne stilling kunne også indeholde matematik 10. klasse eller biologi i 9. klasse. Vi hører gerne om andre fag, du brænder for. Denne stilling er på fuld tid og ansættelsen stopper pr. 30/6 2012.

Gudenådalens Ungdomsskole er en Grundtvig/ Koldsk efterskole med 164 elever i 9. og 10. klasse. Vi er et godt og velfungerende medarbejderteam på 34 ansatte. Vi har en veludbygget skole med gode faciliteter som springcenter, hal, nye musiklokaler, gode undervisningslokaler og er desuden beliggende i et naturskønt område med Gudenåen som nærmeste nabo.

Du er meget velkommen til at besøge os, men kan også møde os på:

www.gudenaadalen.dk

Ansættelse vil ske efter overenskomst mellem Finansministeriet og LC.

Yderligere oplysninger kan fås hos skolens forstander Jesper Emil Sørensen på telefon 26 81 63 15 eller viceforstander Torben Stampe på telefon 28 56 32 12.

Ansøgningen skal være skolen i hænde **senest den 30. december 2011** og sendes til:

Gudenådalens Ungdomsskole

Hovedgaden 2 · 8860 Ulstrup

Mrk. "Ansøgning"

Sproglærere søges til Skanderup Efterskole

Vi søger fra 1. februar 2012 eller snarest derefter en lærer, der brænder for sprog.

Stillingen er i udgangspunktet en 75% stilling og forløber frem til 30.06.12.

Du skal kunne varetage undervisningen i **tysk** og **engelsk** på højt niveau. Der er også mulighed for at indgå i fagteamet omkring vores **mediegren**. Har du andre kompetencer hører vi også gerne om disse. Du skal, ud over at undervise, også have lyst til at indgå i de mange forskellige aktiviteter der foregår på en levende og dynamisk efterskole, herunder aften og weekendtilsyn. Vi har en lærerbolig til rådighed.

Skanderup Efterskole bygger på Grundtvigs menneskesyn. Vi lægger vægt på ansvar og respekt for medmennesket i et forpligtende fællesskab. Vi har en engageret og velfungerende medarbejderstab, 106 skønne elever i 9. og 10. klasse og en nyrenoveret skole med gode undervisningsfaciliteter. Hos os er faget dansk delt op i fire grene: Dansk/idræt, dansk/medie, dansk/kunst & design samt dansk/teater & musik. Eleverne vælger en af grenene fra årets start.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til skolens forstander, Rune Peitersen på tlf. 3134 1045 eller 7559 4126.

Ansættelsen sker efter overenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation.

Ansøgningen, der skal være skolen i hænde senest d. 4. januar 2012, sendes til forstander@skanderupefterskole.dk eller pr post til:

Skanderup Efterskole
Kastanie Allé 51
Skanderup
6640 Lunderskov

Læs mere på www.skanderupefterskole.dk

Skolen for medie, kunst, idræt og teater/musik

NORD-SAMSØ EFTERSKOLE SØGER LÆRERVIKAR EFTER NYTÅR

Nord-Samsø efterskole tilbyder både obligatoriske prøvafag, valgfag og linjefagene musik, teater, multimedia, billedkunst og friluftsliv/sejlads. Vi har temadage, alternative uger med emner og projekter, studieture, turneer og togter.

Vi har 69 elever, som udover ovenstående desuden deltager i møder, rengøring og køkkenarbejde.

Demokrati og åbenhed er et omdrejningspunkt hos os. Du skal være villig til at indgå i beslutningsprocesser på lige fod med dine 12 kolleger – og sammen med eleverne. Du skal desuden være fortrolig med brugen af **IT i undervisningen og digitale medier**. Alle eleverne har fået udleveret en MacBook, som i et vist omfang erstatter deres skoletaske.

I første omgang har vi brug for en vikar hurtigst muligt efter nytår og skoleåret ud. Stillingen indeholder **engelsk** i 10. klasse, **matematik** i 9. klasse, **geografi** i 8. klasse samt linjefaget **multimedia**; men vi er også åbne for andre fagkombinationer – evt. deltid.

På længere sigt kan der blive mulighed for fast ansættelse i en lærerstilling.

Vi har en lærerbolig til rådighed, som du kan leje.

Der er knyttet kontaktlærerkonfunktion samt aften- og weekendvagter til stillingen.

Derfor er det vigtigt, at du har lyst til at involvere dig både fagligt og socialt i unge mennesker, og at du kan udfordre eleverne holdningsmæssigt og fagligt.

Ansættelse sker i henhold til Fællesoverenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation.

Klik ind på www.n-s-e.dk eller ring til os på tlf. 8659 6500 for mere information.

Skriftlig ansøgning skal være modtaget senest tirsdag den 3. januar 2012.

Nord-Samsø Efterskole

Sdr. Møllevvej 5 · 8305 Samsø

Forstander til Ryå Efterskole

(genopslag)

Ryå Efterskoles nuværende forstander går på pension efter 8 gode år. Derfor søger vi en ny forstander, som brænder for at videreudvikle et efterskoletilbud for unge med læsevanskeligheder. Ryå Efterskole har igennem årene specialiseret sig i at kunne give et helhedstilbud til unge, der har et ønske om at udvikle sig fagligt, socialt og personligt i spændende og meningsfulde aktiviteter.

Du vil komme til et velfungerende lærerkollegium, som brænder for at give eleverne de bedst mulige tilbud i hyggelige rammer på Ryå Efterskole. Skolen er beliggende i St. Vildmosen med landbrug, dyr, værksteder og skøn natur. Der venter dig en spændende lederopgave, hvor du får lov til at tegne skolens profil overfor, elever, forældre og vores mange samarbejdspartnere.

Forstanderens primære opgave er:

- At forankre skolen som det førende tilbud for unge med læsevanskeligheder i Nordjylland
- At videreudvikle skolens tilbud, så skolen er parat til at møde morgendagens udfordringer
- At skabe gode rammer hvor lærere og elever stortrives
- At styre skolens økonomi og administration

Din profil:

- Du er en ildsjæl, der ønsker at gøre en livslang forskel for eleverne
- Du er visionær leder, der kan sætte handling bag ordene
- Du er kreativ og udviklingsorienteret
- Du er indstillet på at forstanderlivet er en livsstil og kræver dit nærvær og engagement
- Du er læreruddannet eller lignende og har erfaring med målgruppen
- Du har forretningsforståelse

- Du er god til at skabe netværk og relationer blandt skolens interessenter

Yderligere information:

Tiltrædelse 1. marts eller efter aftale

For nærmere information se vores hjemmeside på www.ryaaefterskole.dk

Ansættelsen sker i henhold til overenskomst mellem Finansministeriet og LC. Aflønning i intervallet kr. 456.109 - 528.589 Der kan tilbydes bolig på skolen.

Der afholdes to jobsamtaler, første samtale, hvor der udvælges kandidater til personprøvetest til anden samtale, hvor der også stilles en mindre opgave. Samtalerne gennemføres i januar 2012.

Ansøgningsfrist:

senest den 28. december 2011.

For yderligere information er du velkommen til at kontakte skolens souschef Holger Nielsen på mail: holger@ryaaefterskole.dk og tlf. 96 96 69 64 eller skolens formand, Ejnar Sørensen, tlf. 40 70 95 00. Du er naturligvis også velkommen til at aflægge skolen et besøg.

Ansøgning sendes til:

Ryå Efterskole
For unge med læsevanskeligheder

Centralgaardsvej 277 · 9440 Åbybro

Eller: kantor@ryaaefterskole.dk

Mrk. "Forstander"

FORSTANDER

pr. 1.august 2012

Vi søger en person med lyst og evne til:

at engagere og involvere sig i skolen og dens grundlag
at stå i spidsen for et stærkt medarbejderteam
at være visionær og medvirke til fortsat skoleudvikling

Personlige kompetencer:

Inspirerende, motiverende og initiativrig
God til at kommunikere og være synlig i hverdagen
Være struktureret og have overblik

Faglige kompetencer:

Undervisnings- og ledelseserfaring
Pædagogisk eller anden relevant uddannelse
Administrativ og økonomisk indsigt

Halvorsminde Efterskole er en grundtvigsk efterskole med mere end 100 års virke. Skolen ligger i Hjørring og har plads til 135 elever i 9. og 10. klasse. Vi tilbyder en veldrevet og aktiv skole, med en sund økonomi og gode faciliteter. Der er tilknyttet ny tjenestebolig til stillingen.

Løn og ansættelsesvilkår efter overenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation. Lønnen fastsættes i intervallet kr. 456.109 til kr.528.598 (april 2011)
Ved spørgsmål kontakt bestyrelsesformand: Jørgen Østergaard 40 75 99 77 eller konstitueret forstander: Laila Jørgensen 23 35 12 22

Skriftlig ansøgning stiles til bestyrelsen og sendes til skolen, som brev eller mail, mærket "forstanderstilling", således at den er modtaget den 1. februar 2012

kantor@halvorsminde.dk

Halvorsmindevej 107-109, 9800 Hjørring.

www.halvorsminde.dk

Skole- og ungdomsrejser

Så let!

Modtag tilbud
og nyheder
direkte i din
indbakke

Adventure • Natur • Storby • Kultur • Friluftsliv

Action i Toscana!

Huleklatring • rapelling • sejlad under Bologna • besøg
Lamborghini fabrikken • mountainbike • ridning
klatring • vandring

Bo i hyggelige Montecatini Term i mobilhomes eller hotel.
Udflugter til byerne Pisa • Lucca • Bologna • Firenze
eller tag med højhastighedstoget til Rom

Vi skræddersyr rejsen ud fra jeres ønsker og behov!

*At vælge rejsebureau er en tillidssag. Vi mener, at dialog
og rådgivning er basis for den bedste rejseoplevelse!*

**Tilmeld dig vores nyhedsmail på:
www.skoleungdomsrejser.dk**

Tlf. 87 231 245
rejser@unitas.dk
www.unitasrejser.dk

Unitas > Rejser
Mere end rejser

STUDIEREJSER I EUROPA

STORBY

alle Europæiske storbyer, f. eks.

- BERLIN
- PRAG
- KRAKOW
- AMSTERDAM
- BRUXELLES
- LONDON
- PARIS
- STRASBOURG

ACTION

▸ CESKY RAJ

Det Bøhmiske Paradis

- KLATRING
- RAFTING
- MOUNTAINBIKE

udfordringer af enhver art og i alle
sværhedsgrader

Transport, overnatning, helpension,
aktiviteter og bus til rådighed

GrupperejseBureauet

www.grupperejsebureauet.dk – tlf.: 4494 6090

- ring og få et uforpligtende tilbud...

FÅ ET MODERNE MØNTVASKERI PÅ SKOLEN

Uden investeringsudgifter og med positiv økonomi for skolen.

Dette favorable vaskesystem er specielt udviklet til kostskoler, og mange skoler har allerede fået opsat vaskerier. Tilbudet gælder hele landet.

Ring og hør nærmere.

MOGENS MARQUARDS MØNTVASKERIER

Bilthf. 30 98 13 70
man.-fre. kl. 8-9

BERLINSPECIALISTEN

*Danmarks førende i grupperejser til Berlin
Kombinerer studietur og undervisning*

Tlf. 8646 1060 · berlin@email.dk
www.berlinspecialisten.dk

vmREJSER

Berlin.....	fra kr. 746
Cesky Raj	fra kr. 1.620
Prag	fra kr. 1.221
Krakow	fra kr. 1.271
Warszawa	fra kr. 1.312
Budapest.....	fra kr. 1.398
London	fra kr. 1.708

Kontakt os: www.vm-rejser.dk
36 98 19 39 & 75 16 42 15

Tlf. 7587 2344 · info@jellingrejser.dk

SKIREJSER til Norge

Inkl. bus, færge, ski og liftkort / 4 til 6 dage	
Gautefall	fra 2.065,-
Hovden	fra 2.445,-
Nesbyen (inkl. helpension)	fra 2.995,-

Europas STORBYER

Prag	6 dg.	fra 1.465,-
Budapest	6 dg.	fra 1.565,-
Berlin	4 dg.	fra 1.395,-
Paris	6 dg.	fra 1.845,-
Inkl. bus, 3 nætter med morgenmad		
Priserne er ved samrejse og fuld bus.		

Forhør på London, Krakow, Rom,
Barcelona, Amsterdam ...

AKTIVE rejseprogrammer

Norge - Troll Mountain	3 dg.	fra 1.345,-
Inkl. 3 aktiviteter, hytte /lavo, færge til Hirtshals		
Tjekkiet - Bøhmiske Paradis	6 dg.	fra 1.885,-
Inkl. bus, aktiviteter i 3 dage, helpension og udflugt til Prag		
2 aktivitetssdage og én nat i Prag		fra 1.695,-

www.jellingrejser.dk | info@jellingrejser.dk | 7587 2344

EFTERSKOLEFORENINGEN

Vartov, Farvergade 27, opg. H, 1463 København K.
Kontortid: Man.-torsdag kl. 9.00-16.00,
fredag kl. 8.30-14.00

Telefon: 33 12 86 80, fax 33 93 80 94
E-mail: info@efterskoleforeningen.dk · www.efterskole.dk

Sekretariatsleder: Sophus Bang Nielsen

Formand: Troels Borring,
tlf. 21 79 24 10

GODE RÅD OM SKOLENS DRIFT

Henrik Køber er konsulent for alle selvejende uddannelsesinstitutioner og tilbyder rådgivning om **administrative, juridiske** og **økonomiske** løsninger.

- Frie grundskoler
- Frie kostskoler
- Private Gymnasier
- Produktionsskoler
- Institutioner for erhvervsrettede uddannelser
- Institutioner for gymnasiale uddannelser
- Institutioner for videregående uddannelser

www.koeber.dk
henrik@koeber.dk
Telefon: 4040 9654

KØBER
CONSULT

DEADLINE

Blad nr. 9 udkommer
19. januar
annoncefrist er
9. januar kl. 10

Blad nr. 10 udkommer
9. februar
annoncefrist er
30. januar kl. 10

annonce@efterskoleforeningen.dk

de frie skolars advokat ®

Danmarks førende advokatfirma når det gælder
rådgivning af frie skoler

Vi påtager os aldrig sager mod frie skoler

www.frieskolerlaw.dk

kalender

Ønskebørn 2.0

20. januar

Den frie Lærerskole i Ollerup

Konference om bioteknologiens muligheder, forskernes visioner og borgernes politiske ansvar. Temaerne er bl.a. "designerbabyer", muligheder for visioner i den bioteknologiske fremtid og medicinering af børn.

Konference arrangeret i fællesskab af Grundtvigsk Forum, Dansk Friskolefor-
ening, Efterskoleforeningen, Folkehøjskole-
nes forening, Husholdnings- og Håndar-
bejdsskolerne og Den frie Lærerskole.

www.efterskoleforeningen.dk/kalender

Handlekraftige teammøder

Golfhotel Vilcon Slagelse den 24/1-2012
Hotel Svendborg den 25/1-2012

Skaber jeres teammøder udvikling?
Oplægsholder: Tine Dalskov,
foredragsholder og efterskolelærer.
Tid: kl. 9-11.30 Pris 695 kr.
Tilmelding info@tinedalskov.dk
Senest 11. januar

Regneark, design og automatisering, excel

6.-7./3. 2012

Haderslev Handelsskole, Haderslev

Kurset henvender sig til alle, der vil forbedre IT kompetencerne i brug af excel regneark.

Målgruppe: Administrative medarbejdere
Arrangør: Efterskoleforeningen og Hader-
slev Handelsskole

Tilmeldingsfrist: 7. februar, 2012.

www.efterskoleforeningen.dk/kalender

Kursus for forstandere og sekretærer

2 kurser. Enten 18.-19./3. Eller 20.-21./4. 2012
Brogården ved Middelfart

Kurset kommer til at dreje sig om budgetlæg-
ning og likviditetsstyring samt personale-
jura.

www.efterskoleforeningen.dk/kalender

Kursus for lederteam i efterskolen

22. - 23. marts og 25. - 26. april 2012 med
opfølgningsdag i maj/juni 2012.

Kurset tager afsæt i de udfordringer og
muligheder, de enkelte lederteams har.
Der arbejdes med specifikke cases, som
deltagerne bringer frem. Det kan være usik-
kerhed omkring rollefordelingen i teamet,
vanskeligheder med kommunikation, tvivl
i forbindelse med værdiarbejde, teamets
ansigt ud ad til o.a.

www.efterskoleforeningen.dk/kalender

Lærende konference om ordblindhed

21. og 22. marts 2012
Crowne Plaza Copenhagen Towers

Internationale oplæg, lærende workshops
om dysleksipædagogik, faglige netværk, pe-
cha kucha (japansk præsentationskoncept),
udfordrende paneldebatter, faglig markeds-
plads med stande.
På konferencen kan du møde fagpersoner
fra den pædagogiske praksis og en række
dysleksiforskere.

Se program på www.ord12.dk

Pris for deltagelse kr. 4.000.

Se også kalenderen på
www.efterskoleforeningen.dk/kalender

Korte kursus- og mødeomtaler til indrykning
på denne side mailes til:
redaktionen@magasinhuset.dk

Ordblindeefterskolerne i Danmark er
medarrangør af konferencen.

Kursus for køkkenledere

21.-23./3 2012

Dalum Landbrugsskole ved Odense

www.efterskoleforeningen.dk/kalender

Ollerupkursus

25.-30.3

Den frie Lærerskole i Ollerup

Det årlige Ollerupkursus med et væld af fag-
lige kurser, foredrag, kulturelle oplevelser
og samvær for de frie skolars og folkeskolens
lærere og ledere.

Deltagerne vælger selv mellem det brede
udbud af faglige kurser, som i 2012 bl.a. om-
fatter emner som mobilen i undervisningen,
teambold om det sociale aspekt i idrætsun-
dervisningen, avanceret filmredigering, mo-
tivation i sprogundervisningen, smedning,
formidling og fortælling, teater og drama,
godt lederskab, natursyn i undervisningen,
maleri, kor mv. Tjek hele kursusprogrammet
for at danne dig et overblik.
(www.dlf-ollerup.dk)

Efterskolelærer parat

26.-27./3 2012

Vejle Center Hotel

Kursus for nye efterskolelærere

Pedelkursus

25.-27./4 2012

Tune Kursuscenter ved Roskilde

Kursets gennemgående tema bliver "energi"
med fokus på besparelse og udvikling af
energiformer.

www.efterskoleforeningen.dk/kalender

efterspil

af: Torben Elsig-Pedersen, redaktør

pligt til ansvar

Systemer har det med at sande til, hvis de ikke løbende forandres. Det kan betyde, at systemet til sidst virker uhensigtsmæssigt og måske endda stik imod intentionerne. Ude af trit med tiden. I den situation har man pligt til at foretage forandringer omgående. Forandringer skal gerne udvikle tingene til det bedre, men de har det også med at gå ud over nogle, måske endda tage noget fra nogen.

Det giver ofte modstand, og derfor må selv de erklærede forandringsparate ofte se sig som modstandere af de konkrete forandringsinitiativer. Derfor kommer forandringer ofte for sent, og ofte er de ikke gennemgribende nok.

Efterskolerne har også et system, der er sandet til. Man kan med rette stille spørgsmålstegn ved om statens tilskudssystem til efterskolerne lever op til de mål, som formentlig både politikere og skolefolk er enige om bør opfyldes. Problemet er blot at uanset hvor fornuftig en forandring vil være, så vil det have konsekvenser for nogle.

Sidst skoleformen diskuterede forandringer af tilskudssystemet endte diskussionen i et slagsmål mellem store og små skoler. Det var ufrugtbart og betød, at tilskudssystemet fik lov til at køre videre – med øget tilsanding til følge.

Et analysearbejde foretaget i Efterskolernes Sekretariat for det udvalg, der ser på efterskolens placering i fremtidens konkurrencesamfund, viser stadig stigende polarisering skolerne imellem. Højindkomstfamilier koncentrerer sig på bestemte typer af skoler, elever med sociale problemer koncentrerer på andre. Den sidste type af skoler er i øvrigt – ikke uventet – de samme som i høj grad slås med mange afbrudte ophold.

Efterskolens sociale ansvar bør koncentrerer om generelt at løfte flere unge med svag social baggrund og et hovedmål må være at fastholde unge i uddannelse.

Tilskudssystemet er de senere år blevet suppleret med særlig tilskyndelse til at påtage sig opgaven med elever af anden etnisk herkomst, men der er ikke økonomisk incitament til at løfte elever med svag social baggrund. Der vil ellers være ganske gode argumenter for, at efterskoler, som har elever med en svag social profil, får ekstra midler til at hjælpe disse unge dels igennem et efterskoleophold, dels at hjælpe dem videre i ungdomsuddannelser.

Den pædagogiske indsats kan tage mange former fra coaching, terapi, mentorvirksomhed til brobygning, relationsarbejde og lektiehjælp mv.

Efterskolerne har alle forudsætninger for at spille en større samfundsmæssig rolle – og derfor bør politikere og skoleform i fællesskab kunne finde en model, hvorpå det kan ske.

Der er brug for, at flere unge fastholdes i uddannelse. Efterskolerne kan være et vigtigt element. Derfor bør uddannelsespolitikerne interessere sig ganske meget for de forslag til et socialt taxameter, fripladsordninger og udviklingspulje, som nu foreslås af et arbejdsudvalg under Efterskoleforeningen. For staten vil det betyde lidt ekstra udgifter, men pengene vil gå direkte til at løse en af de største samfundsmæssige udfordringer – nemlig at inkludere unge i stedet for at se dem falde fra.

På de enkelte efterskoler er man også nødt til at se positivt på en ny tilskudsmodel, selvom det kan have som konsekvens at nogle af midlerne omfordeles. Politisk er der stærkt fokus på ret og pligt i disse år. Efterskolerne har forudsætningerne for at fylde mere i flere unges liv og har derfor også pligt til at tage ansvaret på sig. For at hjælpe disse forandringer på vej er der brug for nye økonomiske incitamenter, så der følger økonomi med til dem, der løfter opgaven. ●

Engelsk · 8.-9. klasse

“NOBODY’S EVER READY FOR PARANOID PARK”

- Mediepakke med film, tekst og opgaver
- Gribende historie med stærke temaer
- Lægger op til samtale og stillingtagen

Paranoid Park lægger bl.a. op til at arbejde med temaer som skyld, ensomhed, forelskelse, venskab, ansvar, familieforhold og amerikansk skaterkultur. Mediepakken Paranoid Park er oplagt til prøverne.

Læs mere om mediepakken indhold på alinea.dk.

Se traileren på imdb.com. Søg på "Paranoid Park"

“Paranoid Park is a skate park in downtown Portland ... there are no rules, nobody owns it ...”

*From "Paranoid Park"
by Blake Nelson*

Alinea
EGMONT

alinea.dk · tlf.: 3369 4666